

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Svensk Satir i Flux: En Tidsresa från Papper till Pixel

En semiotisk analys om hur satiren i Sverige har
ändrats över tid

Sara Tervonen
Hanna Steringer

Examensarbete: 15 hp

Kurs och program: MK1501, Medie- och kommunikationsvetenskapsprogrammet

Nivå: Grundnivå

Termin/år: HT 2023

Handledare: Orla Vigsø

Kursansvarig: Malin Sveningsson

Abstract

Uppsats/Examensarbete:	15 hp
Program och/eller kurs:	MK1501, Medie- och kommunikationsvetarprogrammet
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	HT 2023
Handledare:	Orla Vigsø
Kursansvarig:	Malin Sveningsson
Sidantal:	62
Antal ord:	14 277 (exkl. abstract, executive summary och litteraturlista)
Nyckelord:	Satir, satirteckningar, digitalt, medier, tidningar, politik

Syfte: Studiens syfte är att undersöka satirteckningar från år 1972 och 2022 och jämföra hur satiren har förändrats i samband med mediebytet och hur detta kommer till uttryck i teckningarna.

Teori: En semiotisk analys

Metod: En kvalitativ studie med analyschema och en tabell för att studera förhållandet mellan verbalspråklig text och bild.

Material: 8 satirteckningar från Aftonbladet och Expressen år 1972. 8 satirteckningar från Facebook och X år 2022. Sammanlagt 16 satirteckningar.

Resultat: Studien visar att satiren har förändrats mellan 1972 och 2022, med synliga skillnader i design och konstnärens självständighet. År 2022 väljer konstnären fritt ämnen och diversifierar teman. Trots ökad läsekrets är publikens kunskap fortfarande avgörande för att förstå satirkonsten.

Executive summary

The purpose of this bachelor thesis is to examine the satire climate in Sweden. In the 1970's, satire art was frequently published in Swedish newspapers in contrast to today where satire art is barely existent in newspapers. Due to the digital society now dominating the media climate, the satiristic art has transferred to websites and social media. This study investigates the difference of satire art published in the substantial newspapers Aftonbladet and Expressen in 1972, and compares the satire art published on the social media platforms Facebook and X, formally known as Twitter, in 2022. By using a semiotic analysis, alongside with an analysis schedule and a chart, the depths of the satire art and texts incorporated within them was thoroughly analysed.

The results of this study concludes that there are several differences in the satire art of 1972 and 2022. Firstly, there are visible differences such as the design regarding use of colour and new technological tools that have transpired over the intervening decades. Secondly, a noteworthy contrast is discerned in the thematic content of the artwork. The artists of 2022 work on their own, contrasting with the past norm of working under the newspapers directives. The shift empowers artists to freely choose subjects, diversifying themes and enriching the satirical art landscape. Notably, readership has expanded in 2022, yet the enduring requirement for audience knowledge persists, underscoring its crucial role in engaging with and comprehending satirical art. This research contributes insights into the evolving dynamics between artistic autonomy, thematic diversity and audience engagement in contemporary satirical art.

Tack till...

Vi vill uttrycka vår djupa tacksamhet till vår handledare Orla Vigsø, som stöttat oss och visat vägen i satirens komplexa värld. Din exceptionella expertis, engagemang och känsla för humor har varit avgörande för framgången av detta forskningsprojekt. Vi ser fram emot att läsa ditt färdigställda arbete.

1	Introduktion	7
2	Bakgrund	8
2.1	Politiska läget i Sverige 1972	8
2.2	Aftonbladet och Expressen 1972	9
2.3	Politiska läget i Sverige 2022	10
2.4	Definition av satir	11
2.5	Digitala medier	12
2.6	X, föredetta Twitter	12
2.7	Facebook	13
3	Syfte och frågeställningar	13
4	Tidigare forskning	13
4.1	Satir i svensk dagspress	13
4.2	Relationen mellan tecknare och läsare	14
4.3	Nya tidningsformer	15
5	Teoretiskt ramverk	17
5.1	Semiotik	17
6	Metod	17
6.1	Analysverktyg	17
	Tabell 6.1.1	18
	Tabell 6.1.2	20
6.2	Etiska aspekter	20
6.3	Urval	21
6.4	Metoddiskussion	22
7	Material	25
7.1	Studieobjekten	25
	7.1.1 Max Gustafson	25
	7.1.2 Robert Nyberg	25
	7.1.3 Steget efter	26
8	Analys och resultat	27
8.1	Aftonbladet 1972	27
	Bild 1.1	27
	Bild 1.2	28
	Bild 1.3	29
	Bild 1.4	30
	Bild 1.5	31
8.2	Expressen 1972	32
	Bild 1.6	32
	Bild 1.7	33
	Bild 1.8	34
8.3	Max Gustafson	36
	Bild 2.1	36
	Bild 2.2	38

Bild 2.3	39
8.4 Robert Nyberg	41
Bild 2.4	41
Bild 2.5	43
Bild 2.6	45
8.3 Steget efter	46
Bild 2.7	46
Bild 2.8	47
9 Slutresultat	49
9.1 Vad är skillnaden mellan satirteckningarna från 1972 och 2022?	49
9.1.1 Vad är ämnet för satirteckningarna?	49
Tabell 9.1.1.1	49
9.1.2 Vem/vilka är de tilltänkta läsarna?	50
9.1.3 Vilka uttrycksformer finns i teckningarna för att appellera till mottagaren?	52
9.2 Vilken betydelse har mediebytet, och hur syns de tekniska möjligheterna i teckningarna, hur sprids de vidare?	54
10 Slutdiskussion	55
11 Framtida forskning	58
11 Litteratur	59

1 Introduktion

Satiren i svensk dagspress var länge ett faktum. Idag är den nästintill obefintlig (Vigsø, 2016). Vi kan se att det lilla som finns kvar av svensk satir numera finns på nätet. Denna uppsats ämnar att granska och analysera den evolutionära resan för svensk satir, med ett fokus på att jämföra satirteckningar från år 1972 med satirteckningar från år 2022. Genom att utforska olika aspekter av satirens förändrade landskap; från traditionella tryckta medier till digitala plattformar, strävar denna uppsats till att förstå och kunna förklara förändringarna i det svenska satirklimatet. Genom att belysa satirens förändrade natur hoppas vi ge röst åt en konstform som lever och skrattar trots sina nya virtuella gränser.

Denna uppsats ämnar att utforska denna fråga med en semiotisk analys. I analysprocessen har vi använt oss av ett analyschema som har hjälpt oss att identifiera symboler, figurer och budskap. Vi har även kompletterat analyschemat med en tabell för att kunna identifiera texten i satirteckningarna samt dess funktion.

Det har varit självklart för oss att jämföra åren 1972 och 2022 och deras satirklimat då digitala medier erbjuder förutsättningar och hjälpmedel som inte existerade år 1972. Satiren, som en konstform och uttrycksmedel, har genom tiderna varit en kraftfull kanal för samhällskritik. Men, i en era präglad av digitala strömningar och snabb kommunikation har satiren förvandlats till en dynamisk kraft där man måste ta hänsyn till dess nya möjligheter. Att jämföra satirklimatet med femtio års mellanrum har gett oss två olika politiska klimat, förutsättningar och vitt skilda medielandskap att kunna urskilja hur satiren som konstform förändrats eller inte förändrats, trots den stora tidsskillnaden.

Denna uppsats grundar sig i ett uppdrag från Uppsatskatalogen HT 2023 från JMG, Göteborgs universitet. Uppdraget var att undersöka satirens plats, form och innehåll. Efter att vi antog oss uppdraget valde vi att utforska de distinkta skillnaderna i teckningarna från 1972 och 2022, samt utforska mediebytet och satirteckningarnas utveckling.

2 Bakgrund

2.1 Politiska läget i Sverige 1972

Det politiska läget i Sverige 1972 såg mycket annorlunda ut från vad det gjorde 2022. För femtio år sedan fanns det endast sex partier i riksdagen och 2022 fanns det åtta partier. En likhet var att Socialdemokraterna var största parti, vilket de varit i majoriteten av valen sedan Sverige fick sin moderna demokrati, och så var det även år 2022 (SCB, 2022).

Sveriges statsminister var Olof Palme (S) och hade varit det sedan 1969 då han efterträdde Tage Erlander (S) (Regeringen 2023). Hjärtefrågor denna tid var bland annat jämlikhet, sjuk- och tandvård, arbetsmiljö, skatt samt utrikespolitik, då främst om konflikterna i Vietnamkriget. Det var också många arbetarstrejker denna tid, bland annat den stora gruvstrejken i Svappavaara, Kiruna och MalMBERGET 1969 (LKAB, 2023).

År 1971 infördes även enkammarriksdagen. Tvåkamarsystemet tycktes vara stelt och arbetade för långsamt. Tvåkamarsystemet innebar att ett förslag som vann i den andra kammaren kunde förlora i den första kammaren. I enkammarriksdagen är parlamentet direktvalt och har ett eget ansvar (Socialdemokraterna, 2023).

FN-förbundet hade sitt första klimatmöte i Stockholm juni 1972 (FN, 2022). Det kallades för Högnivåmötet och temat för mötet var "Only One Earth". På mötet pratade de om den mänskliga miljön och människans avtryck på miljön och fokuset lades på sambandet mellan utveckling och miljöfrågor. Sverige hade stort inflytande då man tagit initiativet till mötet, och detta bidrog till bland annat en plan för konkret politisk handling (FN, 2022). Man presenterade 26 principer och flertalet resolutioner, och några av dessa var:

- Människan har fundamental rätt till frihet, jämlikhet och en lämplig levnadsstandard i en miljö som håller oss friska
- Människan har ett ansvar att skydda och bevara arter och vår miljö genom minskade utsläpp och ökad användning av förnyelsebar energi
- Jordens kapacitet att producera förnyelsebara resurser måste skyddas och, i de fall det är möjligt, återskapas eller förbättras.

2.2 Aftonbladet och Expressen 1972

Kvällstidningarna Expressen och Aftonbladet grundades 1944 respektive 1830 och är än idag bland Sveriges största tidningar. Under sina nästan 200 år har Aftonbladet haft flera politiska inriktningar. De har varit liberala, konservativa och är idag socialdemokratiska. Från 1960-talet var deras ledarsida socialdemokratisk. Deras politiska ställning idag syns dock endast på deras ledarsida, och inte i nyhetsrapporteringen där de säger sig vara politiskt neutrala (Aftonbladet, 2007). Expressen är däremot en liberal tidning, och har varit det sedan starten. De menar att "det betyder att det för oss inte finns något viktigare än människan, hennes berättelser, drömmar och dramer" (Expressen, 2022). De menar sig också sätta nyheterna först, men uttrycker inte om de har färgade värderingar inom nyhetsrapporteringen.

År 1972 var en bra tid för kvällspressen. Kvällstidningarna hade fördubblat sina upplagor från 1958 till 1975, från 17% till 27% av den samlade dagspressupplagan. Det som var avgörande för Aftonbladet och Expressens expansion var deras ökade spridning utanför Stockholm. Televisionen kom till Sverige i slutet av 50-talet och bemöttes med skepsis och oro från kvällstidningarnas sida, då de befarade konkurrens. De insåg senare hur de kunde nyttja televisionens genomslag, genom att skriva om programmen och deltagarna i dem, samt att införa tv-sidor. Detta ledde till att kvällstidningarna drog stor nytta av TV:ns framgångsvåg i en väloljad symbios (Gustafsson & Rydén, 2003).

Det politiska klimatet kan också ha gynnat kvällspressens framgång. Aftonbladet skrev mycket om vänsterpolitiken, medan Expressen fokuserade på kritiken som fanns inom fackföreningar samt socialdemokratin. En annan faktor som spelade stor roll i kvällstidningarnas tillväxt är att reallönerna steg, och befolkningen fick mer fritid. De unga läsarna blev också fler, och urbaniseringen gjorde att många svenskar hade nära till tidningsförsäljning. År 1970 lästes Expressen i var femte svenskt hem. Aftonbladet ökade också mycket från 50- till 70-talet. Den uppåtgående trenden bröts dock 1971, och Aftonbladet och Expressens försäljning dalade fram till 1975. Detta då läsarna slutade med dubbelköpen på grund av de höjda priserna och att tidningarnas tjocklekar gjorde att man inte hann läsa båda varje kväll (Gustafsson & Rydén, 2003).

2.3 Politiska läget i Sverige 2022

Hur såg det politiska året ut för Sverige och vad var viktiga händelser som ägde rum? År 2022 var året då kriget mellan Ukraina och Ryssland bröt ut. Ukraina drabbades hårt av terror och plundring och Ryssland blev fördömd av EU. EU enades och gick ihop för att erbjuda Ukraina ekonomiskt och militärt stöd, vilket ledde till ett erbjudande om ett potentiellt Nato-medlemskap för Ukraina. Som följd av kriget, blev det aktuellt för Sverige och Finland att gå med i Nato som en säkerhetsåtgärd, men för Sveriges del har NATO medlemskapet inte gått igenom ("2022 års viktigaste händelser", 2023). År 2022 var det även valår för Sverige och året bestod av flera kampanjer. Enligt Valu 2022 (SVT, 2022) var sjukvård och skola de viktigaste frågorna för väljarna. Lag och ordning fick en tredje plats och energi och kärnkraft fick även en plats på listan som en av de viktigaste frågorna av väljarna och resulterade i en fjärde plats.

Sverige fick ett nytt partilandskap som introducerade två nya blockbildningar. I det tidigare borgerliga blocket som bestod av Moderaterna, Kristdemokraterna, Liberalerna och Centerpartiet, valde Centerpartiet att ta avstånd från högerblocket då partiet inte ville samarbeta med Sverigedemokraterna, vilket de övriga borgerliga partierna ville. Som följd valde Centerpartiet att samarbeta med Socialdemokraterna och därmed Vänsterpartiet och Miljöpartiet, som är stödpartier. När den nya regeringen kom till makten, var Sverige i ett pressat läge. Coronapandemin hade skakat om världen, samt pågick krig i Europa. Det var en period med höga priser på el, mat och bränsle vilket satte svenska invånarna i ett bittert läge (Landguiden, 2023)

Högerblocket vann valet år 2022 och partierna bildade en ny regering. Regeringen bestod av Moderaterna (M), Kristdemokraterna (KD) och Liberalerna (L). Regeringen leds av Ulf Kristersson (M) och samarbetar även med Sverigedemokraterna (SD). Till grund för partiernas samarbete och regeringens arbete ligger ett så kallat Tidöavtalet som består av 6 punkter (Regeringen, 2022):

- Tillväxt och hushållsekonomi
- Kriminalitet
- Migration och integration
- Klimat, miljö och energi

- Hälso- och sjukvård
- Skola

De huvudsakliga skillnaderna mellan 2022 och 1972 politiskt, är de olika hjärtefrågorna. Sjukvård och ekonomi är de frågorna som genomgående varit viktiga under åren, och miljöpolitiken var relativt ny år 1972 men år 2022 var detta en stor fråga inom politiken. Kriminalitet, migration och integration är nya politiska frågor femtio år senare, och är bland de största frågorna tillsammans med ekonomi och miljöpolitik.

2.4 Definition av satir

Satir kan förekomma i flertal former och håller sig inte i någon slags ram. Definitionen av satir varierar beroende på perspektivet hos den som uttrycker det. Satir, enligt NE (2023), framställs som ironisk eller hånfull, men på ett förfinat sätt. För att fördjupa vår förståelse av satir har vi valt att utforska olika synsätt från diverse forskare som belyser satirens mening och innebörd. Genom att analysera deras perspektiv hoppas vi kunna erhålla en bredare och mer nyanserad bild av hur satir kan definieras och tolkas. Nedan presenteras några av de forskare och deras synpunkter som vi har valt att lyfta fram:

Dieter Declercq (2018) förklarar hur det finns en samsyn rådande oklarheten i att definiera begreppet satir. Däremot, i hans artikel, förklarar Declercq att för att något ska klassas som satir ska två saker vara uppfyllda: det ska finnas en balans mellan kritik och underhållning. Författaren hävdar att det inte är relevant att ge en slags samlad beskrivning av satirens definition. Han föreslår att tydligt identifiera satir genom att identifiera dess centrala komponenter, nämligen kritik och underhållning. Författaren betonar att den föreslagna definitionen är mer normativt adekvat än en kluster skildring eftersom den hjälper att särskilja satir från så kallad pseudo-satir.

Conal Condren (2012) menar att det finns en risk med en alltför stram definition av satir och kan utesluta andra former av satir. Han menar att det är svårt att definiera på ett essentiellt sätt. Som sagt, råder det en konflikt i hur man ska definiera satir, däremot är de flesta överens om att det är ett begrepp som har sina svårigheter att definiera samt vad det finns för- och nackdelar med att hitta en definition. Fernando (2013:234) föreslår att syftet med användning för humor i satir är att göra en politisk poäng. Det kan innefatta extrema tolkningar från

tecknarens sida för att kunna förklara händelser. Genom att få en inblick i tecknarens infallsvinkel av händelser, så presenteras det nya perspektiv för åskådarna.

Diskussionen visar satirens mångsidighet och den utmaning det innebär att fastställa en enhetlig definition. Med olika tolkningar och perspektiv från diverse forskare, väljer vi att gå utifrån Dieter Declercq (2018) definition, där han betonar vikten av att upprätthålla en balans mellan kritik och underhållning för att kvalificera något som satir. Vi anser att Declercqs definition förtydligar begreppet på ett relevant sätt som är gynnsamt för vår analys.

2.5 Digitala medier

Idag lever satiren i en annan värld med andra förutsättningar. Vigsø (2016) belyser hur satiren i Sverige i princip förlorat sin existens i dagstidningar. Dagens nyheter har en teckning i veckan och ibland hittar man publicerade illustrationer i samband med nyheter. Men i de övriga tidskrifterna, har satiren förlorat sin plats i den politiska debatten och istället flyttats till kultursektionen. Vigsø reflekterar över nätet och dess flexibilitet som den digitala världen erbjuder satir teckningarnas spridning. Det har blivit smidigare för tecknare att publicera sina teckningar och göra dem offentliga. I artikeln nämns sociala medierna Facebook och X (föredetta Twitter), två favoritmedium som satirtecknare använder sig av. På grund av nätet så finns möjligheterna att sprida teckningar på bara några timmar. Man kan som användare dela och kommentera vilket bidrar till spridningen. Något som författaren nämnde var hur satiren på nätet kan leda till att den som läser i förväg samtycker med satirteckningarna hen får upp i sitt flöde, vilket i sin tur kan leda till något som kallas för echo chambers, där alla tycker likadant.

2.6 X, föredetta Twitter

X är en sociala medieplattform som går ut på att man som användare kan skriva små blogginlägg, som i sin tur kan läsas av övriga användare.

Under år 2016 bytte plattformen sin tidslinje, som tidigare använt sig av en kronologisk format, till en tidslinje baserat på algoritmer (Forbes, 2022).

2.7 Facebook

Facebooks algoritmer (Washington Post, refererad i Forbes, 2022) poängsätter och konstruerar användarens flöde, det vill säga, inläggets relevans och räknar ut användarens potentiella intresse för olika inlägg. Facebook tar hänsyn till användarens historik och vad som intresserar hen.

3 Syfte och frågeställningar

Studiens syfte är att undersöka satirteckningar från år 1972 och 2022 och jämföra. Sveriges politiska läge skiljer sig stort mellan årtalen vilket kan eventuellt synas och uttryckas i satirteckningarna. Urvalet består av 8 politiska satirteckningar från respektive år och syftet är att identifiera mönster, uttrycksformer och symboler som sedan ska tolkas och utvärderas. För att besvara studiens syfte har vi formulerat två frågeställningar:

1. Vad är skillnaden mellan satirteckningarna från 1972 och 2022?
 - a. Vad är ämnet för satirteckningarna?
 - b. Vem verkar vara de tilltänkta läsarna?
 - c. Vilka uttrycksformer används i teckningarna för att appellera till mottagaren?
2. Vilken betydelse har mediabytet, och hur syns de tekniska möjligheterna i teckningarna och i hur de publiceras/sprids?

4 Tidigare forskning

4.1 Satir i svensk dagspress

Orla Vigsø (2019) lyfte upp satirteckningens historia från år 1890-2017 i svensk dagspress där han bland annat undersökte tidningar som Aftonbladet, Expressen, Svenska Dagbladet och Dagens Nyheter. Vigsø redogör hur år 1972 var en era där satiren var som starkast för Aftonbladet, Expressen och Svenska Dagbladet. Däremot var Dagens Nyheter inte lika starkt år 1972 gällande satir riktat mot utrikes, men inrikes ämnena ökar efter 1972 och håller en hög nivå fram till år 2002.

Som tidigare nämnt, under rubriken "Digitala medier", belyser Vigsø (2016) hur den svenska satiren har i princip upphört att synas i dagstidningar. Dagens Nyheter har en teckning i veckan och ibland hittar man publicerade illustrationer i samband med nyheter. Men i de övriga tidningarna har satiren förlorat sin plats i den politiska debatten och istället flyttats till kultursektionen. I och med tiden har satirtecknare fått en ny chans att etablera sig och synas i den digitala världen. Det här skapar ett intresse för oss att utforska hur satirteckningar har förändrats genom tiden och hur förändringarna eventuellt uttrycker sig. Att jämföra 1972 med 2022 ger oss möjligheten att jämföra satirteckningar med ett stort spann emellan, samt ger oss flera infallsvinklar att jobba med. Satiriska teckningar har en tendens att fokusera på politiska händelser och maktförhållanden i ett samhälle. En annan infallsvinkel är den teknologiska utvecklingen och undersöka hur mediebytet påverkar teckningarna och satirens uttrycksform.

4.2 Relationen mellan tecknare och läsare

Roderick H. Watt (1983) berör begreppet "den implicita läsaren" som har myntats fram av forskaren Iser. Isers teori om den "implicita läsaren" från 1976, skulle fungera som ett verktyg för att analysera förhållandet mellan läsare och texten. Enligt Iser, skulle läsaren ha en strukturell roll i texten, avsedd att hjälpa och vägleda den faktiska läsarens reaktioner. Det som kännetecknar den implicita läsaren, enligt Isers teori, är att den refererar till den läsaren som är "inbäddad" i själva texten, den idealiserade läsaren som texten riktar sig till och som förväntas att förstå och möta textens intentioner på bästa möjliga sätt. Iser påstod att det fanns en distinktion mellan den implicita läsaren och den faktiska läsaren och Iser menar att texten i sig inte är ett estetiskt verk, utan blir det när en läsare förstår vad som står i texten.

Watt (1983) använder sig utav Isers teori och tillämpar teorin på en av Hildesheimers satiriska texter *Lieblöse Legenden* (1962). Författaren hävdar att dessa satiriska berättelser av Hildesheimer, är riktade mot en specifik publik och att den implicita läsaren och den verkliga läsaren i detta fall är identiska. I berättelsen använder sig Hildesheimer av både fiktiva och verkliga/historiska namn i ett och samma sammanhang. Detta innebär en utmaning för läsaren och kräver att läsaren ska kunna särskilja på verkliga/fiktiva namn. Hildesheimer använder namnen som en form av kod vilket inte är menat att avkodas av vem som helst. Författaren menar att det krävs vissa egenskaper och erfarenheter hos läsaren för att kunna förstå satiren, samt förstå de kulturella referenserna, i just Hildesheimers satir. Watt argumenterar att Hildesheimer misslyckades som satiriker på grund av hans försök att identifiera sina läsare och misslyckas att nå ut till en bredare läsekrets. Jämförelser görs med

en annan satiriker, Böll, som gjorde raka motsatsen. Böll anpassar sin satir till en bredare publik där han undviker onödigt komplicerade element i sin satir. Skillnaden i strategi mellan Hildesheimer och Böll pekar på vikten av att förstå och anpassa sig till läsekretsen.

Robert Phiddian (2013) argumenterar för att satirens funktioner handlar om kommunikationen mellan teckningen och publiken. Han menar att man inte ska se satir bara som en litterär form, utan också ett kommunikationssätt med diverse effekter på publiken. I artikeln diskuterar Phiddian om komplexiteten av att förstå och tolka politiska satirverk och föreslår en mer pragmatisk synvinkel på mottagandet gällande satiren. Han menar att en pragmatisk åtgärd tar hänsyn till mångfalden av tolkningar och reaktioner från åskådarna. Istället för att hitta en enda rätt tolkning så föreslår Phiddian att man ska få en större förståelse för åskådarna och den variation som finns i åskådarnas reaktioner. Både Phiddian (2013) och Böll, refererad i Watts artikel (1983), delar samma syn på kommunikationen mellan tecknare och läsekretsen. De båda försöker ta hänsyn till den bredare publiken och att det inte finns en enda "ideal" läsgrupp.

Läsaren har sedan innan sina egna ståndpunkter och åsikter gällande politik och samhällsfrågor när hen stöter på satirteckningar. I en studie utförd av Boukes m.fl (2015) påpekar forskarna i artikeln att bakgrunden hos läsaren påverkar hur satiren uppfattas. De med politisk bakgrundskunskap är mer benägna att uppskatta satiren om den överensstämmer med deras politiska preferenser, vilket betonar betydelse hos läsarens tidigare kunskaper. Det vill säga, om man röstar på vänstern och stöter på vänstersatir så är det högst sannolikt att personen kommer att uppskatta satirteckningen. Om satir är för rolig och för lätt, inte har tyngd, då är det en större risk att man argumenterar emot det och inte tar det på för stort allvar, man ser det bara som en rolig bild. Däremot, är det en hårdare satirteckning, blir mer slagkraftig och vågar inte säga emot då den är tyngd och känslfull. Boukes m.fl (2015) menar att satirikern ska hitta en balans där man inte ska ge ut alltför många signaler som tar bort allvaret i sitt budskap och vara tydlig att humorn utesluter inte allvaret i innehållet.

4.3 Nya tidningsformer

Bergström & Wadbring (2010) diskuterar förändringarna i medielandskapet och hävdar att människor läser tryckta tidningar mindre år 2010 än år 2000. Samtidigt betonar författarna förändringar i tidningarnas sammansättning, men en nedgång på över tio procentenheter för morgontidningar det senaste decenniet, detta skedde innan nya medieformer hade börjat

etablera sig. Samtidigt har övriga tidningar ökat i betydelse, särskilt vad gäller tidningsläsning på webben. År 2010 var det 75 procent som fortfarande läste en morgon- eller kvällstidning regelbundet, medan de övriga 25 procenten inte gjorde det. Andelen regelbundna läsare av kvällstidningar har halverats och läsare av morgontidningar låg kring 65 procent. Bergström & Wadbring påstår att trots att det har skett stora förändringar i medielandskapet, så ligger det ändå på en stabil nivå, framför allt för morgontidningar. Den stora skillnaden är att yngre läsare läser mindre papperstidningar, men de menar att medielandskapet och hur man har vuxit upp spelar roll i detta. De unga har gått över till att läsa nyheter på webben.

Teknologiska framsteg har också ändrat medielandskapet. Den stora samhälleliga påverkan som bredbandet medgav har påverkat svenska hushåll, delvis i deras nyhetsanvändning men även i flera aspekter i vardagen. Idag med större möjligheter till att söka upp nyheter på egen hand, att tillgången till gratis nyheter ökat men också att tillgången till internet är i stort sett allmän, har gjort nyheter mer tillgängliga för allmänheten. Tidningsmarknaden har ändrats drastiskt från innan internets tid, precis som den övriga mediemarknaden. I Sverige har tryckta tidningar minskat mycket. Detta handlar dels om digitaliseringen av medier, men också att yngre läsare föredrar de digitala tidningarna än papperstidningarna. Det finns onekligen en uppgång med fler läsare online än pappersläsare (Bergström & Wadbring 2010). Den nya mediestrukturen har medfört ett större utbud och fler möjligheter, och detta kan komma att påverka utbudet och tillgängligheten till satirteckningar.

Enligt Svenskarna och Internet (2023) kan vi se att denna trend fortsätter och att tryckta tidningar fortfarande ligger på en låg nivå när det kommer till att använda dem som nyhetskälla. I fallande ordning används följande medier för att ta del av nyheter; TV, nyhetsappar och webbplatser, radiokanaler, sociala medier och sist tryckta tidningar som endast 28% av svenska folket använder sig av. Nästan alla svenskar, hela 94%, tar del av samhällsnyheter (Svenskarna och Internet, 2023).

5 Teoretiskt ramverk

5.1 Semiotik

Genom att använda semiotik i vår studie får vi möjligheten att undersöka det icke-språkliga och hjälper oss att beskriva hur betydelser, i samband med tecken och symboler, skapas i de teckningar vi ska tolka och undersöka (Ekström & Johansson, 2019: 297). När retoriken binds ihop med semiotiken ger det oss en förståelse hur det verbala och icke-verbala samspelar. Semiotiken fungerar som en teoretisk ram för att förstå kommunikation och meningsskapande. Semiotiken är ett ypperligt sätt att vetenskapligt kunna beskriva hur betydelse skapas. Kort sagt, är semiotik läran om hur vi skapar betydelse i världen genom att se allt som tecken (Ekström & Johansson, 2019: 297).

Semiotik kan beskrivas som studien av tecken, där ett tecken innebär att det har en mening eller innehåll, det betecknade, som framställs genom någon form av uttryck eller representation, det representativa. Tecken existerar inom olika semiotiska system och semiotik täcker en bred mångfald av mänskliga metoder och uttrycksformer (Harrison, 2003).

För att beskriva de element som inte är språkliga så hjälper semiotiken oss med att ytterligare beskriva hur betydelse skapas genom det visuella. Inom semiotiken har betydelse två tolkningar; denotation och konnotation. Den förstnämnda är den objektiva tolkningen och den sistnämnda beskriver de gemensamma associationer som uppstår när vi tolkar ett tecken. Satirteckningar är rika på symbolik, metaforer och visuella tecken som går utöver det direkta språket. Genom att tillämpa semiotik kan vi avkoda och analysera dessa symboler för att förstå de underliggande budskapen och associationer som författarna av teckningarna vill förmedla (Ekström & Johansson, 2019: 297). I nästa del ska vi koppla ihop semiotiken med de modeller och analyschema som vi sedan ska använda oss av genom studien.

6 Metod

6.1 Analysverktyg

För att besvara studiens frågeställningar utförs en kvalitativ innehållsanalys bestående av semiotik. I studien kommer vi att jämföra 8 satirteckningar från år 1972 från 2 olika tidningar (Aftonbladet och Expressen) med 8 satirteckningar från år 2022. Sammanlagt blir det 16

satirteckningar som kommer att tolkas och analyseras. Vi kommer att endast analysera satirteckningarna i sig. Om de stöttas av en omgiven text såsom en artikel eller bildtext på sociala medier så kommer denna att inte tas i hänsyn. Vi har valt att avgränsa på detta sätt för att analysera teckningarna i sig själva, utan ytterligare stöd.

För att metodiskt strukturera och klarlägga vår undersökning kommer vi att tillämpa ett analyschema som är anpassat efter studiens frågeställningar och syften, och som går i linje med semiotiken. Följande analyschema kommer att vägleda oss och hjälpa oss att besvara på studiens frågeställningar på bästa möjliga sätt. Detta analyschemat baseras på en analysmodell gjord av Rönnkvist & Svenstedt i deras kandidatuppsats (2018), och har modifierats ytterst lite. Detta för att simplificera schemats användning. Vi har valt att avgränsa oss och hålla oss till denna mall, då den täcker vårt undersökningsområde samt våra frågeställningar. Att undersöka ytterligare element är inte relevant för vår studie. Schemat kommer att användas på det sätt att vi tillämpar en bild i taget till detta schema. Vi kommer att gå igenom varje kolumn för varje bild, för att försäkra oss om att vi har analyserat bilderna grundligt.

Analyschemat bryter ned semiotikens delar i en hanterbar form, som gör det enklare för oss att kunna analysera bildernas olika delar. I tabellen 6.1.1 visuella del, kan vi se den representativa, interaktiva och kompositionella funktionen och dess roll. Genom att analysera bild för bild och del för del med hjälp av analyschemat, kan vi studera semiotikens funktioner grundligt. Eftersom semiotiken och retoriken samspelar i majoriteten av texterna, så inkluderar analyschemat både textuella och visuella element. För att fördjupa oss i samspelet mellan semiotik och retorik, har vi valt att inkludera tabellen "Förankring och Avbyte" av Winni Johansen (Vigsø, 2004) för att titta vidare på hur relationen mellan text och bild ser ut i satirteckningarna.

Då vi har valt att studera studieobjekten utifrån dessa tabeller, vet vi mer konkret vad vi söker efter. I analysen får vi stöd av tabellerna som vägleder oss i semiotikens värld.

Tabell 6.1.1

Detta är ett analyschema inspirerat av Rönnkvist & Svenstedt 2018. Det har modifierats ytterst lite.

Visuellt	Precisering
Representativa funktionen	Vad handlar bilden om? Vem/vilka är med i bild? Var är de? Hur är de? Vad gör de i bilden? Finns det symboler?
Interaktiva funktionen	Vilka känslor vill bilden väcka?
Kompositionella funktionen	Hur relaterar de representativa och interaktiva metafunktionerna för att skapa en helhet? Hur fungerar allt ihop visuellt

Textuellt	Precisering
Huvudsakliga och objektiva händelser	Huvudsakligt innehåll i texten, det som står, verifierbart
Bihändelser och subjektiva händelser	Övrigt innehåll, underförstått, det som påstås
Perspektiv	Hur berättas texten? Hur satiriseras texten? Är det i pratbubblor eller står det som en text under?
Resonemang	Hur förs attityder och tankar fram? Argumentation? Hur beroende är bilden av läsarens tankar?
Latent nivå	Ordval, metaforer, underförstått innehåll osv.

Vi kommer även att inkorporera Winni Johansens tabell om förhållandet mellan verbalspråklig text och bild, som framhävts av Orla Vigsø (2004). Tabell 6.1.2 "Förankring och avbyte" består av en tabell uppdelad i 4 kolumner som representerar specifika punkter som kommer att användas som analytiska verktyg. Förankring menas med att den verbalspråkliga texten hjälper att identifiera vad som avbildas på bilden, denotationer. Förankringen styr också bildens konnotationer. Konnotationer är tolkningar av underliggande betydelser. Avbyte betyder att text och bild kompletterar varandra. Den sista kolumnen tittar på om verbaltexten tillför någon ny information och kan ses som en supplerande funktion som kompletterar avbyte och förankring (Vigsø, 2004). Denna tabell kommer att användas i resultatdiskussionen när vi analyserar relationen mellan text och bild i bilderna och frågeställningarna. Konnotativa förklarar underliggande betydelser så att läsaren inte kan tolka bilden på fel sätt. Texten bidrar till att förtydliga och inte missvisa budskapet med

teckningen. Texten förklarar underliggande betydelser och hjälper läsaren med hjälp av pratbubblorna så att de kan förstå och förhindra misstolkningar. Med hjälp av följande tabell kan vi ytterligare studera samspelet mellan semiotiken och retorikens funktioner i teckningarna. Att interagera dessa element kan ge en mer strukturerad och djupgående förståelse av hur text och bild samverkar för att skapa mening. Semiotisk analys och tabell kan fungera som kompletterande verktyg för att avslöja subtiliteter och komplexitet i kommunikationen mellan text och bild.

Tabell 6.1.2

Winni Johansen - Förankring och avbyte

Den verbala textens funktion	Relationen mellan text och bild
Förankring I: Identifikation	Verbaltexten styr identifikation av bilden (den denotativa betydelsen).
Förankring II: Interpretation	Verbaltexten styr interpretationer av bilden (den konnotativa betydelsen).
Avbyte	Verbaltexten och bilden ingår jämlikt som komplementära delar av en överordnad syntagm (t.ex. en narrativ struktur).
Tillförande av information	Verbaltexten tillför ny information till bilden.

Fig. 7.3 Förankring och avbyte (efter Johansen 1999:169) refererad i Orla Vigsø (2004).

6.2 Etiska aspekter

I studien har vi som författare varit noggranna med att vara objektiva och noggranna för att säkerställa att den information vi får fram och presenterar, är representativ och balanserad. En kvalitativ studie innebär att risken finns att vi som forskare kommer att basera våra resultat och tolkningar utifrån personliga förutsättningar. För att undvika problemet, kommer vi att kontrollera varandras tolkningar och upprätthålla en öppen dialog genom arbetsprocessen. I analysprocessen av teckningarna, kommer vi att tillsammans analysera och tolka. När det gäller att tolka visuella element kan resultaten vara beroende av analytikernas kompetens och erfarenhet inom ämnesområdet. Vi är medvetna om vår roll i studien och att vi inte har erfarenhet i att skriva en kandidatuppsats.

6.3 Urval

Urvalet av satirteckningarna från 2022 utfördes genom att vi fått tips från vår handledare på satirtecknare som var aktiva under den perioden. De valda satirtecknarna från 2022 blev slutligen Max Gustafson, Robert Nyberg och Steget Efter. De två förstnämndas teckningar hittade vi på deras Facebooksida. Steget Efter är en satirtecknare som publicerar sina bilder på X, tidigare Twitter. Gustafson och Nyberg står till vänster politiskt, till skillnad från Steget Efter som står till höger. I vår urvalsprocess hade vi problem att hitta satirtecknare som var högerpolitiska, och ville ha åtminstone en för att få en någorlunda heltäckande bild.

I valet av teckningar från 1972 fick vi bilderna av forskaren Orla Vigsø digitalt. I det urvalet fanns det satirteckningar från en stor del av Sveriges dagspress publicerade i januari 1972. För att kunna göra ett urval av teckningar började vi med att välja vilka två tidningar vi skulle plocka teckningarna från. Aftonbladet valdes då de hade flest publicerade satirteckningar från den tiden, och Expressen hade också många publicerade detta år (Vigsø, 2019). Vi ville välja teckningarna utifrån tidningarnas popularitet och försäljning samt om de publicerade många satirteckningar vid den tiden. De tidningar som publicerade flest satirteckningar från januari 1972 skulle ge oss en större möjlighet till vårt urval. Valet av Sveriges två största kvällstidningar baserades på att dessa tidningar var de största detta år, samt att de hade olika politiska ställningar. För att förtydliga använder vi bara tidningar från år 1972 då satirteckningar är näst intill obefintliga i dagens tidningar. Tidningen Dagens Nyheter har en teckning i veckan och ibland hittar man publicerade illustrationer i samband med nyheter. Men i de övriga tidningarna har satiren förlorat sin plats i den politiska debatten och istället flyttats till kultursektionen (Vigsø, 2016).

Vi argumenterar för att ha gjort ett strategiskt urval av våra bilder. Teckningarna från 1972 valdes utifrån de bilder som var tydligast. Processen var att först snabbt titta igenom alla bilder, för att senare välja ut de som bidrog och belyste de aspekter som ska undersökas inom ramen för studien. Först och främst, ska vi studera svensk satir och den politiska satiren vilket innebar att välja satirteckningarna rörande svensk politik, det vill säga inte internationell politik.

En liknande process gjordes med satirteckningarna från 2022. Vi fick förslag på satirtecknare från vår handledare, vilket underlättade vår urvalsprocess. Där gjorde vi också vårt bästa att

välja från januari 2022, vilket var svårare än planerat. Därför sträckte sig satirteckningarna från 2022 sig över hela året, och publicerades inte bara i januari. Efter att ha samlat ihop en mängd teckningar från 2022 var vi tvungna att ta bort hälften då vi fick ett överflöd av teckningar, och därefter behöll vi de som var mest relevanta till studiens syfte. Ett problem vi stötte på var att tecknarna från 2022 visade sig med stor majoritet vara vänsterpolitiska i sina teckningar. Därför har vi även aktivt valt en tecknare med en högerpolitisk bakgrund, i ett försök att balansera de politiska ståndpunkterna i vårt urval. Det strategiska urvalet syftar till att fånga en representation av möjliga dimensioner och variationer relaterade till forskningsämnet. Det strategiska urvalet var ett givet val för att få varje bild i vår analys att bidra till att belysa och stödja de aspekter som undersöks inom ramen för studien, vilket är svensk politisk satir.

Valet av att inte inkludera samtliga bildtexter, texter som tillhör bilderna men inte är inkorporerade i bilden, grundades på att bilderna i sig skulle undersökas. I bilderna från tidningarna 1972 är den tillhörande artikeln också utesluten från analysen. Vi har valt att studera rubrikerna som tillhör teckningarna, men inte de omgivande rubrikerna när teckningarna har varit inramade, alltså stått själva.

En annan del av humor på nätet är så kallade *mem* som kommer från engelskans *meme*. Mem handlar framför allt om en viss sorts skämt och bilder som sprids i sociala medier (Mediespråk, 2018). Man skulle kunna argumentera för att internetmems är en form av satir, då de ofta grundar sig i humor och kan innehålla någon form av kritik. Dock vill vi understryka och förtydliga varför vi inte har valt att analysera internetmems. Denna studie ämnar som sagt att analysera satirens utveckling över tid, och därför har vi valt att analysera det som uttryckligen benämns som satir, från de som benämner sig som satirtecknare. Detta för att analysera och studera satiren som konstform och inte mems påverkan och utveckling, då detta klassas som en annan form av humor.

6.4 Metoddiskussion

Kvalitativa forskningsstudier riskerar ofta att brista i giltighet och tillförlitlighet. Vetenskaplighet innebär att tillhandahålla tillräckligt starka argument för att ge tillräckligt goda skäl för att något ska kunna påstås vara sant (Ekström & Johansson, 2019: 13). Det

ställs höga krav på att säkerställa att våra påståenden och slutsatser är grundade. För att uppfylla dessa krav måste argument vara giltiga och tillförlitliga, vilket innebär att de måste vara relevanta för ämnet och baserade på korrekt information. Giltighet uppstår när argumentet direkt relaterar till det aktuella ämnet. Tillförlitlighet innebär att de tillhandahållna uppgifterna är korrekta och pålitliga. Det är genom noggranna kontroller av argumentens giltighet och tillförlitlighet som vetenskapligheten kan upprätthållas och stärkas.

Empirisk data, som består av upplevelser, tolkningar och slutsatser, utgör grunden för de argument som forskare använder för att göra påståenden med adekvat vetenskaplig trovärdighet. För att säkerställa en kritisk granskning av dessa påståenden måste vi noga överväga om frågorna och metoderna är relevanta. En noggrann bedömning av metodens lämplighet och korrekthet är avgörande för att bedöma studiens tillförlitlighet.

Metoderna inom medie- och kommunikationsvetenskap (MKV) fokuserar på att undersöka innebörden och meningen i sociala handlingar, samtal, texter och bilder. Varje uttryck och symbol, oavsett om det är i form av bild eller text, bär en mening som kan förstås genom kulturella koder. Dessa koder utgör grundläggande förutsättningar för all kommunikation, och MKV syftar till att avtäckas och förstå de underliggande meningarna som dessa koder innebär (Ekström & Johansson, 2019: 14). Dessa symboler och uttryck behövdes definieras som variabler för att göra dem greppbara. Detta gjordes de med tabell 6.1.1 och tabell 6.1.2. Genom att skapa ett analyschema med tydliga definitioner i denna form, kunde analysen genomföras grundligt och förståeligt för både läsarna och oss. Dessa analyscheman fungerade som en checklista, där vi gick igenom rad för rad i analysen. För att förbättra våra analyscheman hade vi kunnat simplificera och konkretisera uttrycken i tabellerna. Detta hade skapat en mer precis förståelse för vad som faktiskt analyserades i bilderna. Om operationaliseringsprocessen hade varit tydligare hade vår studie haft en högre standard av validitet och reliabilitet (Ekström & Johansson, 2019: 12-13).

Användningen av tidigare forskning framhäver och förstärker studiens relevans och vetenskapliga bidrag. Genom att implementera analyscheman hämtade från tidigare forskning struktureras och på ett sätt säkras studien (Esaiasson m fl, 2017: 61). Däremot har vissa anpassningar gjorts i analyschemat för att säkerställa att ingen essentiell aspekt negligeras. Dessa modifikationer syftar till att säkerställa att studien inte missar aspekter och

viktiga element som är relevanta för vårt val av urval. Utan dessa justeringar skulle det kunna finnas en risk för att betydelsefulla faktorer förbises.

Ett alternativt forskningsområde hade varit att analysera den tillhörande bildtexten till satirteckningarna. Det hade kunnat bidra till en mer djupgående analys i semiotikens vägnar. Om de tillhörande texterna, både från sociala medier 2022 men också bildtexterna från tidningarna 1972 hade analyserats, hade bildernas mening blivit djupare och lättare att analysera. Texterna bidrar med förklaring och ger kontext till bilderna. Återigen vill vi förklara att anledningen till att inte analysera de tillhörande texterna grundades på att studera hur väl bilderna kunde stå själva, utan ytterligare förklaring. Om texterna hade inkluderats analysen hade syftet varit annorlunda och forskningsfrågorna hade behövts ändras. Det finns flera analysenheter som hade kunnat inkluderas i vår studie. Exempelvis vilken sida har satirteckningen publicerats på, eller andra relevanta aspekter som hade varit intressanta. Vi har valt att avgränsa endast teckningarna själva, och inte inkludera något utomstående från bilden. Detta för att studera hur bilden kan kommunicera på egen hand samt för att fokusera på de semiotiska element som bilderna innefattar. Vi kan inte heller säkerställa att en läsare som tittat på satirteckningarna också har läst den tillhörande bildtexten, vilket i dessa fall gör en samanalys av tillhörande text irrelevant.

Inledningsvis avsåg vi göra en multimodal kritisk diskursanalys med semiotik, men detta visade sig vara svårapplicerat, och därmed utgår studien från enbart en semiotisk analys. Efter denna insikt insåg vi att vi som forskare hade behövt göra en mer grundlig efterforskning på metodvalet, och förstå vilken metod vi skulle använda. En kritisk diskursanalys är enligt Berglez (Ekström & Johansson, 2019: 234) en metod där text som språk, i diskursiv praktik och sociokulturell praktik analyseras. En multimodal kritisk diskursanalys är när bilder, videor eller andra symboliska verk tilläggs till texten som ska studeras (Vigsø i Ekström & Johansson, 2019: 297). Då vi valde att analysera de semiotiska elementen och bilderna i sig, var det tydligt att en semiotisk analys var det rätta metodvalet.

Dessa analys-scheman täcker en stor del av de visuella och underliggande aspekter som kan komma ur en semiotisk analys, både textuellt och visuellt då de två tabellerna kompletterar varandra. Validiteten stärks av att ha två stycken separata analys-scheman, som delvis används i tidigare forskning men också täcker olika delar av den semiotiska analysen. Studiens reliabilitet stärks av att vi är två forskare som kan komplettera varandras analyser och det

finns utrymme för en öppen diskussion och olika tolkningar, som komprimeras i en överenskommelse. Vi är medvetna om att detta inte är en garanti för att analysen är helt korrekt för allas tycke, då vi analyserar utifrån egna känslor och tolkningar. Vi tar detta i åtanke under analysprocessen och i vår studies diskussion.

7 Material

7.1 Studieobjekten

Tidningarna Aftonbladet och Expressen är vårt material från år 1972 där vi har handplockat 8 satirteckningar. Dessa 8 satirteckningar från 1972 kommer att jämföras med 8 satirteckningar från medierna Facebook och X som har skapats av diverse satirtecknare år 2022. Genom att analysera och jämföra dessa material kommer vi att undersöka skillnader/liksamer mellan satirteckningarna samt identifiera mönster.

Här är en kort introduktion om respektive satirtecknare från år 2022. Vi har valt att inte skriva om satirtecknarna från år 1972. Detta då de publicerades i tidningarna efter att redaktionen gett dem hänvisningar till vad som skulle publiceras.

7.1.1 Max Gustafson

Max Gustafson är en aktiv satirtecknare och har publicerat teckningar i bland annat dagspress, SVT och sociala medier. Gustafson har mestadels fokuserat på strippserier, men arbetet har övergått till att teckna politiska satirteckningar bestående av samhällskritik (Dunkerskulturhus, 2020). Max Gustafson har cirka 40 000 följare. Vi har valt att hämta hans satirteckningar från plattformen Facebook från månaderna januari, mars och augusti år 2022.

7.1.2 Robert Nyberg

Robert Nyberg är en aktiv satirtecknare och han berättar själv i en intervju med dagens arbete hur han började teckna mer lättsinnigt men som förenades därefter med att teckna politiska bilder och, via humorn, vara samhällskritisk (Dagens Arbete, 2023). Robert Nyberg har cirka 27 000 följare. Vi har hämtat hans satirteckningar från plattformen Facebook från månaderna januari och februari år 2022.

7.1.3 Steget efter

Satirikern Steget efter är en välkänd satirtecknare som är bland annat aktiv på plattformen X. Steget efter brukar kritisera vänsterpolitik i sina teckningar och det är tydligt att hens skämt är mer åt högerhållet. I satirikerns profil på X står det att hen har varit aktiv sedan 2016. Satirikern är bara aktiv på plattformen X. Steget efter har ca 64 000 följare. Steget efter verkar vara anonyma då vi inte hittar någon information om vem/vilka som står bakom kontot. Vi har hämtat satirteckningarna från plattformen X från månaden januari år 2022.

8 Analys och resultat

8.1 Aftonbladet 1972

Bild 1.1

En framtid utan reformer och skattehöjningar?

16 januari

Huvudsakliga teman:

Ekonomi, generell

teckning om frågan, ingen

specifik riktad satir,

sakfrågan

Visuellt

Bilden visar personer som sitter i en berg- och dalbana, som visar att en guppig väg väntar. Man kan se att det sitter olika yrkes- eller samhällsgrupper i vagnen, kapitalister med hög hatt, gruvarbetare samt en kvinna längst bak. Åkturen visar att först kommer en hög höjd, som senare dalar ner. Denna åktur kan vara en symbol av en graf. Åkturen tar abrupt slut, vilket kan känneteckna en krasch. Bilden är en metafor för svängningar och en kritik av att det är instabilt.

Textuellt

Texten ger oss en någorlunda kontext till vad teckningen visar. Berg- och dalbanan symboliserar framtiden. Det ser ut som att åkturen eller grafen visar på det ekonomiska läget i samråd med rubriken. Antagligen visar teckningen att det kommer att bli en instabil ekonomi utan reformer och skattehöjningar. Kraschen som komma skall kan symbolisera en ekonomisk krasch. Då vi inte har någon mer text eller kontext att sätta teckningen i, är det svårt att tolka vad som menas med denna teckning.

Bild 1.2

Priserna stiger med 4 procent
11 januari

Huvudsakliga teman:
Ekonomi och budget, satir om
specifik minister och
departementen

Visuellt

En karikatyr av finansminister Gunnar Sträng (S) syns på sina knän skrivandes på "Departementens önskelista". Önskelistan är ett stort, långt ihoprullat papper. Det ser ut som att ministern har strukit några rader och skriver över. I förhållande till pappret är Sträng väldigt liten. Det är en lång lista åtgärder som man vill genomföra men som man kanske inte kan.

Textuellt

Tillsammans med rubriken kan vi förstå att önskelistan är Strängs uträkning och önskelista. Vad önskar de sig? Det vet vi inte, men vi vet att de har behövt stryka saker från sin lista för att ha råd med det som prioriteras. Vi vet också att budgeteringen har varit svår, då vi kan se hur han stryker och skriver över på listan. Storlekskontrast att Sträng är liten och listan är stor, handlar om att han inte har makten att hantera situationen, och kan inte få allt han vill ha.

Bild 1.3

Strängs budget inte utan

glädjeämnena

11 januari 1972

Huvudsakliga teman:

Ekonomi och budget, satir riktad mot specifik minister, Moder Svea

Visuellt

I bilden kan vi se en kvinna och en man. Mannen ska föreställa Gunnar Sträng (S) som drar i en kvinnas korsett. Kvinnan ser ut och bära en korsett, klackar och en kjol. Kjolen är prydd i kronor och kvinnan bär även en krona på huvudet. Finansminister Gunnar Sträng verkar kämpa med att dra kvinnans korsett. Oftast används korsetter för att forma kroppen och få sin midja smalare. Det här kan representera Strängs budget och hur han vill strama åt den. Strama åt midjan = strama åt budgeten. Kjolen som är prydd i kronor och kvinnans krona kan symbolisera kungahuset. Kvinnan representerar Moder Svea som är en kvinnlig personifikation av Sverige (NE, 2023). Det kan indikera att kvinnan ska då representera dem som blir påverkade av politiska beslut och Strängs budgetåtgärder, med andra ord Sveriges befolkning. Sträng är en Socialdemokrat och det är ju allmänt känt att Socialdemokraterna vill ha höga skatter på höginkomsttagare för att uppnå jämlikhet och rättvisa för alla, och för att finansiera välfärden.

Textuellt

Det finns inga pratbubblor i satirteckningen, däremot rubriken "Strängs budget inte utan glädjeämnena" kan peka på att trots åtgärder kan det finnas delar av budgeten som gynnar vissa grupper eller områden. Även om åtgärder kan vara svåra och påverka vissa grupper negativt, kan det finnas andra områden där positiva resultat uppnås.

Bild 1.4

God mat måste bli
billigare
21 januari

Huvudsakliga teman:
Ekonomi i hushållen,
vädjan om stöd,
sakfråga

Visuellt

På bilden ses en kvinna iklädd förkläde slänga i sedlar och mynt i en stor gryta på spisen. Detta en metafor för att maten är för dyr, och att man slösar pengar på mat. Kastrullen är stor, och mängden pengar verkar inte kunna fylla kastrullen. Kvinnan i teckningen slösar inte pengar på mat, utan hon tvingas. Kvinnan i förkläde representerar sannolikt en genomsnittlig hushållsansvarig person som kämpar med att hantera matkostnader i förhållande till de tillgängliga inkomsterna. Den stora kastrullen kan symbolisera det faktum att oavsett hur mycket pengar som investeras i mat, verkar det aldrig vara tillräckligt för att möta de ökande kostnaderna. Matpriserna stiger för mycket. Den näringsrika maten måste bli billigare.

Textuellt

Rubriken ger teckningen kontext och som läsare förstår man att det handlar om ekonomisk oro gällande matkostnader. Denna teckning har inte särskilt mycket kritik i sig, det är mer en illustration om vad texten handlar om.

Bild 1.5

Rätt till abort utan villkor

28 januari

Huvudsakligen teman:

Satir om sakfråga, kritik mot lagen, maktobalans

Visuellt

I teckningen ser vi en kraftig stor man som leder en liten svag kvinna i handfängsel. Hon går bakom honom och ser förvånad eller förvirrad ut. Mannen går med säkra steg framåt, och håller i kedjan som leder henne. Vi kan även se en storlekskontrast där den stora mannen och den lilla kvinnan kan symbolisera maktobalans och underordning. Även kedjan som kvinnan dras in kan symbolisera kvinnans beroendeställning gentemot mannen eller samhället. Kedjan i teckningen består av paragraftecken som ska symbolisera lagen, i detta fall handlar det om abortlagen.

Textuellt

Tillsammans med rubriken, kan vi förstå att detta handlar om att abortfrågan handlar om män som bestämmer över kvinnor. Men vad är villkoret? Enligt regeringen (2005) trädde abortlagen i kraft den 1 januari 1975, vilket gör teckningen väldigt aktuell då det var en fråga redan 1972. År 1972 genomfördes 15 legala aborter per 1000 kvinnor i åldrarna 15-44, däremot behövde kvinnorna ha tvåläkarintyg vilket i detta fall kan vara "villkoren" som rubriken syftar till.

8.2 Expressen 1972

Bild 1.6

Hotande kalldusch

6 januari

Huvudsakliga teman:

Ekonomi, hushållens svårigheter,
maktobalans, sakfråga

Visuellt

I teckningen ser vi en stor damm som kontrollerar vattenflöden. Dammen ser stor ut och framför den står en liten människa som tittar upp på dammen och personen håller för ansiktet för att skydda sig från vätskan. Högst upp på maskinen är det en spärr, som inte fungerar. Vattnet har börjat komma igenom spärren och väller nu ut på människan som står och tittar på. Spärren har misslyckats från att påverka den lilla människan. Storleken på dammen och den lilla människan betonar en möjlig maktobalans och svårigheten för enskilda personer att stå emot påverkan av ekonomiska krafter. Teckningen är självständig och hänger inte ihop med texten då bilden är inramad. Den kan ha samband men den handlar egentligen om något annat, nämligen att det är risk att det svämmar över.

Textuellt

Den vätskan ska symbolisera prishöjningar och visar det tydligt med en text. Det ser ut som att människan i bilden kommer att dränkas i vätskan, det vill säga i detta fall "prishöjningarna". Texten förtydligar det visuella. Rubriken antyder en överraskande eller obehaglig händelse. I bilden representerar detta sannolikt den potentiellt skadliga effekten av prishöjningarna på den "lilla människan". "Prisstopp" kan man bara sätta upp under vissa förutsättningar. Prisstopp innebär att det är förbjudet att höja priset för en vara eller tjänst (NE, 2023). Rubriken för artikelsidan är "Vilket är värst? Palme och Sträng? Palme utan Sträng?" och artikeln innehåller en teckning som har namnet "Hotande kalldusch", däremot är teckningen självständig och inte beroende av den omgivande texten. De refererar till dåvarande statsministern Olof Palme (S) och finansministern Gunnar Sträng (S).

Bild 1.7

Sträng ger och Sträng tar

11 januari 1972

Huvudsakliga teman:

Ekonomi, satir om specifik minister, samhällets kostnader, sakfråga

Visuellt

I bilden kan vi återigen se Gunnar Sträng (S) och en bild på vad som ska föreställa hans budget. Bilden är uppdelad i två olika slags faser där bilden på höger står det med stor text "IN" och på vänstra sidan av bilden står det texten "UT". I mitten av illustreras Sträng som en slags allsmäktig gud som kan symbolisera makt. Armarna är som en våg som visar på balans. I ena handen tar han pengar, med den andra ger han pengar. På högra sidan kan man se olika former av figurer som ska föreställa olika former av skatter. Vi kan bland annat se en sparbössa, en spritflaska och en bil där bilen förtydligas med texten "bilskatt". Dessa figurer verkar representera möjliga specifika skattesubjekt. På vänstra sidan ser vi figurer som ska representera olika yrkesgrupper och sektorer i samhället. Vi kan se en polisman som förtydligas med texten "Polisen 2:17" och en gammal tant som har texten "Folkpensioner 15:88". Att befolkningen skattar visar på möjligheterna för var pengarna går.

Textuellt

"IN" och "UT" kan representera det ekonomiska flödet där pengar kommer in i budgeten och sedan används för olika ändamål. Figurerna på högra och vänstra sidan förtydligas med olika namn som gör det lättare för läsaren att förstå mer exakt att det är skattepengar och vart de pengarna går, hur han prioriterar de olika resurserna. Siffrorna är hur mycket medborgarna skattar och hur mycket Sträng finansierar olika områden. Sammanfattningsvis kan teckningen tolkas som en kritisk granskning av hur budgetbeslut påverkar olika aspekter i samhället.

Bild 1.8

Ny skatt?
15 januari 1972

Huvudsakliga teman:

Satir om specifik minister, satir om specifik sakfråga, skattefrågor

Visuellt

I teckningen ser vi en man som ska föreställa finansministern Gunnar Sträng som ser ganska irriterad ut och besviken, i kroppsspråket kan man se att han tittar ner mot marken vilket kan indikera hopplöshet och att han är besviken. I bilden kan vi se hur han står bredvid en kran som sitter på ett hus, på kranen hänger det en skylt där det står "Reklam". I andra ändan av huset så ser vi hur det sprutar ut nån slags vätska i en hink som ser nästan full ut. Huset representerar Sverige. Bredvid hinken står en man som försöker tömma hinken och ger hinken till en annan man i huset. Det vill säga, den vätskan som kommer ut ur huset hittar sin väg tillbaka till huset. Den satiriska teckningen verkar ha flera olika metaforer och symboler som är avsedd att förmedla tecknarens kritik mot Gunnar Strängs förslag om annonskatt. Det faktum att vätskan går tillbaka in i huset kan indikera att personerna som tar hand om vätskan har hittat ett kryphål så de kan undvika att betala annonskatt. Genom att avbilda finansministern med ett irriterat och besviket ansiktsuttryck, samt en kroppshållning som antyder nedåtriktad blick, kan tecknaren försöka framställa Sträng misslyckad. Muren som går runt huset går också precis framför Sträng. Muren kan symbolisera att han inte kan ta sig runt problem eller missbruket av annonskatten.

Textuellt

Rubriken lyder “När Sträng klämmer åt”. “Nya problem” står skrivet längst ner i satirteckningen vilket visar på att Sträng inte bara får ett problem utan flera. Finansministern ville “klämma åt” tidningar som hade mycket annonser. Han syftade på de största annonsbärande tidningarna (Nyberg, 2002).

8.3 Max Gustafson

Bild 2.1

Röra om i grytan

11 januari 2022

Huvudsakliga teman:

Partipolitisk satir, idioti, motbjudande

Visuellt

I denna teckning har Gustafson avbildat två Sverigedemokrater som står vid en gryta. Den ena väljer att hälla i ett brunt innehåll från en påse med Sverigedemokraternas partilogga på, och menar på att han vill "röra om i grytan". Det är samma man som bestämmer vad som kommer in i grytan. Det bruna innehållet är en symbol för nazism, och i samband med partiets logga kan man förstå att det är Sverigedemokraternas politik som utpekats vara nazistisk. Partiet har en historia med nazistisk bakgrund (Nationalencyklopedin 2023). Det bruna innehållet kan också likna avföring eller smuts, som också visar på tecknarens åsikter om partiets politik. Blandningen visar en negativ effekt, med tanke på det hemska molnet som osar ovanför grytan. Det liknar ett monster eller en ond figur. Hela bilden i sig är äcklig och tecknaren vill äckla läsaren.

Textuellt

Uttrycket menar inte bokstavligen att röra om i grytan. Här handlar det om att ändra i det politiska läget för att skapa förändring, därav häller han i nazistisk politik i grytan som symboliserar Sveriges politiska skick. Han vill ändra på det nuvarande politiska läget, vilket vid januari 2022 var en regering som leddes av de rödgröna partierna. Pratbubblorna bidrar med mer satiriskt innehåll. Texten ger kontext och ytterligare förklaring till vad som händer. Att läsa innehållsförteckningen är långt, jobbigt och tidskrävande. Det verkar som att de inte

bryr sig om vad detta skulle kunna resultera i, i en negativ bemärkelse. De vill ha reaktioner och effekt men moral, etik och sanning är inte viktigt i deras ögon. De är inte intresserade av fakta och innehåll, de vill bara ha förändring.

Bild 2.2

I SD:s samhälle

22 mars 2022

Huvudsakliga teman:

Partipolitisk satir, katastrof, ifrågasättande

Visuellt

Här porträtterar tecknaren en satirisk bild av hur Sverigedemokraternas samhälle skulle se ut om de regerade eller fick som de ville. Tecknaren visar på rasism och xenofobi då ena sjukvårdaren nämner att den andra skadade flickan inte ser ut som dem. Den svarta flickan verkar vara mer skadad än den vita flickan, vilket kan tyda på att det inte spelar någon roll hur skadad eller utsatt hon är, utan att de bara vill hjälpa den vita flickan, för att de delar samma hudfärg. Den manliga sjukvårdaren bestämmer i denna situation, vilken också kan indikera ojämställdhet mellan könen. För mannen är det en självklarhet att inte hjälpa den svarta kvinnan, medan den kvinnliga sjukvårdaren inte tänker som mannen och vill rädda båda skadade.

Textuellt

Texten satiriserar i pratbubblor vilket indikerar att ambulanspersonalen har en dialog med varandra. Rubriken lyder "I SD:s samhälle" vilket bevisar att Sverigedemokraterna leder och att teckningen ska föreställa partiets drömsamhälle. Tecknaren är tydlig med sin argumentation om att partiet är rasistiska och separerar på "vi och dem". I och med att de uttryckligen väljer att inte hjälpa den svarta flickan just på grund av hennes utseende, så visar de på just xenofobi eller rasism. Rubriceringen bidrar till att läsarna förstår bildens helhet och utan texten hade vi bara fått bevittna rasism, utan någon koppling till Sverigedemokraterna. Kvinnans oro kan indikera på att hon inte delar samma värderingar som den rasistiske mannen.

Bild 2.3

Hårdare straff

15 augusti 2022

Huvudsakliga teman:

Subtil partipolitisk satir, retorikens makt, ignorans

Visuellt

Denna bild visar två olika scenarion, där ena är hur partiet ska göra för att vinna ett val, den andra hur de förlorar. Bakom podiet står en äldre man i kostym med grått hår och blå kostym, han ser ut att vara en politiker eller en person med makt. Vi kan inte identifiera om detta är en karikatyr eller avbildning av någon politiker eller ett visst parti. I övre bilden ser vi en trött publik som inte är engagerade i vad politikern har att säga. Politikern delar samma känslor som publiken. I den nedre bilden kan vi se en helt annan stämning med en arg skara av människor som skriker och gapar. Politikern delar samma ilska som publiken.

Textuellt

Med tydlig rubricering i vad som händer i vardera bild, kan vi förstå att retoriken påverkar deras väljare. Med en hårdare och rakare retorik vinner partiet röster, då en handlingskraftig retorik tolkas som mer trovärdig eller engagerande. Med en svagare retorik med mycket fakta och långdragna argument är det mer sannolikt att man förlorar rösterna, då man inte får med sig rösterna.

Här förutsätter tecknaren att man som läsare har en förståelse för olika partiers politik.

Tecknaren vill visa att det är enklare för politiker och partier att få med sig en publik och samla röster genom att föreslå enkla, snabba och mer aggressiva lösningar på problem. De har redan majoritet och kan då enklare få med sig folk. Den övre bilden visar mer på hur de rödgröna partierna skulle argumentera för frågan om gängkriminalitet, medan den nedre visar på hur de blåa partierna brukar argumentera. Vänsterpolitik menar tecknaren är tråkigt och lockar inte, och högerpolitik är kul och engagerande, och det syns i publikens respons. Tecknaren visar också på populism, att politikern i nedre bilden tar starka ställningstaganden i en specifik fråga.

8.4 Robert Nyberg

Bild 2.4

Så kan ju alla gå
före i kön!

2 januari 2022

Huvudsakliga teman:

Satir om sakfråga, ignorans, svag retorik

Visuellt

Robert Nyberg tecknar sina karaktärer som liknar djur, möss eller dylikt. Det står en man vid ett podie i ett rum som liknar en föreläsningssal eller ett mötesrum, och talar inför den närvarande gruppen. Han pratar antagligen om sin graf på tavlan, och bilden blir svår att förstå utan texten. Publiken är nog politiker som ska lyssna på mannens förslag.

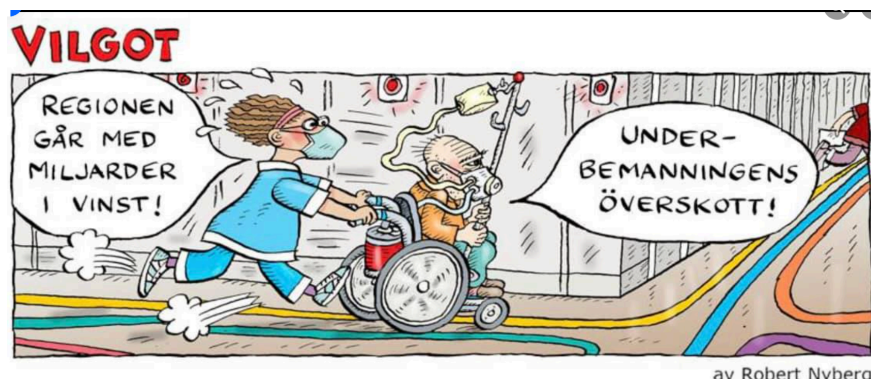
Textuellt

Denna bild pratar om privatiseringen av sjukvård, och kritiserar den. Argumenten för privatisering är svaga och det är vad tecknaren försöker poängtera ut. Förslaget är ologiskt och ohållbart.

Om alla skulle ställa sig i den privata kön hade den blivit lika lång som de regionala köerna är nu, om inte längre. Denna teckning är ett hån mot de partier som förespråkar privatiseringen av sjukvården. Meningen låter förenklad och korkad, och speglar högerpartierna som ofta använder korta snabba lösningar och vinner många röster på det, för att det låter bra. När talaren säger "kan ju", låter det som att det vore självklart och att detta skulle fungera. Det verkar också vara ett hån mot de som accepterar argumentet, då de som lyssnar verkar hålla med eller tycker att det låter bra. Det finns inget djup i argumentet, det känns som att talaren

bara visar på en graf och berättar att det funkar. Grafen kan representera det svaga argumentet, då bilden bara visar två pilar som inte säger någonting.

Bild 2.5

Underbemanningens
överskott!

6 februari 2022

Huvudsakliga teman:

Satir om sakfråga, påfrestning, ekonomiska prioriteringar

Visuellt

En sjuksköterska springer runt med en patient i rullstol runt på sjukhuset, hon verkar stressad. Patienten har slangar, dropp och syrgasmask. Alla patientlampor blinkar och det finns mycket att göra på avdelningen. Hon är också ensam. Bilden i sig ger inga starka signaler på några politiska undertoner från tecknaren, för utan pratbubblorna ser vi bara en stressig sjukhusmiljö och kanske bara kopplar till att sjukvården är överbelastad, vilket var en stor politisk fråga detta år. Under 2022 var coronapandemin fortfarande aktuellt och ett problem på sjukhusen och bemanningsfrågan likaså. Bilden är stressig och överväldigande, och vill väcka uppmärksamhet för att visa på problemen. I teckningen ser man 3 röda lampor som blinkar vilket kan indikera på att det råder stress och kris på sjukhuset, tecknaren vill just använda dessa element för att visa att det är en panikartat läge likaså ämnet i fråga.

Munskydd kan indikera på att det är coronakris. Läsarna kan tolka munskyddet som att det handlar om coronapandemin, däremot kan munskyddet fungera som en detalj som är öppen för tolkning hos läsaren. Vissa kanske inte kopplar munskyddet till corona och tänker att det är bara en del av utrustningen som sjuksköterskorna måste ha på arbetsplatsen.

Textuellt

Om vi kombinerar texten med bilden så får läsaren en helt annan bild av teckningen och det blir också tydligt att tecknaren vill spegla det politiska läget och hur ekonomiska prioriteringar ger allvarliga konsekvenser för sjukvården och dess arbetare, men även de som

är sjuka och behöver vård. Partier pratar mer om de ekonomiska aspekterna av sjukvården medan personalen på sjukhuset går i strejk och slutar sina jobb för att protestera mot förhållandena de måste arbeta i. De menar på att underbemanningen ger ett ekonomiskt överskott då regionerna inte behöver betala arbetare. Detta har dock resulterat i längre vårdköer och brist på resurser. De partier som drar in på bemanningskostnader argumenterar för att de går i vinst, men talar inte om sjukhusens svårigheter. Tecknaren kritiserar politikerna som drar ned kostnaderna på personal. *Under* och *över* är en ordlek då de leker med motsatsord. Underbemanningen ger ett ekonomiskt överskott.

Bild 2.6

Vilka startar krig?

27 februari 2022

Huvudsakliga teman:

Naivitet, krig, makt, sakfråga

Visuellt

Två barn sitter i sandlådan och leker. De ser ut att befinna sig vid en förskola i ett bostadsområde. Det vänstra barnet frågar om krig, och det andra barnet svarar. Det andra barnet verkar vara ledsen då det är en tår på kinden. Man tänker att barn oftast är ofiltrerade och får oftast höra sanningen.

Textuellt

Vid denna tid hade kriget mellan Ryssland och Ukraina brutit ut. Barnen försöker förstå varför det blir krig, och skyller detta på makt och vapen. Detta verkar vara en pik till att krig inte grundar sig på några bättre anledningar än att ha makt och vapen, vilket satiriserar bilden av krig och menar på att det är meningslöst att kriga. Det verkar som att barnens naivitet och oskuldsfulla syn kritiserar vuxenvärldens beslut om att inleda krig som något irrationellt och meningslöst. Detta pekar också på att barn är medvetna om kriget, och deras försök att förstå vuxenvärldens komplexitet. Barn anses ofta vara oskyldiga och ärliga i sina uttryck. Genom att sätta barn i en situation där de diskuterar krig och makt kan tecknaren förstärka kontrasten mellan barns naturliga oskuldsfullhet och vuxnas komplexitet och cynism.

Detta är inte någon partipolitisk kritik. Kritiken riktas mot samhället i stort då det var krig under denna tid mellan Ukraina och Ryssland.

8.3 Steget efter

Bild 2.7

NEJ DET ÄR VI HAHA

LOL

6 januari 2022

Huvudsakliga teman:

Partipolitisk satir,
dubbelmoral, osanning

Visuellt

En man och en kvinna har gröna kläder på sig och bär miljöpartiets logga, detta indikerar att de båda representerar Miljöpartiets språkrör, som består av en man och en kvinna. Kvinnan blir intervjuad av vad som ser ut att vara journalister med sina mikrofoner. Bredvid kvinnan står mannen med en skylt.

Textuellt

Här är det tydligt att tecknaren vill förlöjliga Miljöpartiet genom att peka ut att deras partipolitik är dubbelmoral. Tecknaren vill framställa partiet som några som kanske inte helt och hållet säger hela sanningen då texten på skylten går emot det kvinnan säger till journalisterna och pressen. Teckningen riktar kritik mot partiets trovärdighet och konsekvens i deras ställningstaganden. Det är tydligt att tecknaren försöker rikta sin kritik mot Miljöpartiet. Tecknaren är tydlig med sin argumentation och vi tycker att hen inte ger läsaren så mycket frihet att göra sin egen tolkning eller att vissa symboler/metaforer är öppna för tolkning. Tecknaren vill kanske undvika missförstånd hos läsarna.

Bild 2.8

Vi bygger landet

9 januari 2022

Huvudsakliga teman:

Partipolitisk satir,
dubbelmoral, specifik
händelse, specifik
person

Visuellt

Bilden visar vad vi tror är Magdalena Andersson, partiledare för Socialdemokraterna, som även var statsminister under denna tid. Hon står vid ett podium på en scen och håller tal. På podiet står det "Vi bygger landet", och det är en röd bakgrund bakom henne som representerar socialdemokraternas partifärg. Bakom scenen ser vi två städerskor som arbetar, och de verkar vara icke-vita.

Textuellt

Tecknaren menar att Magdalena Andersson är den oseriösa aktören i fråga och att hon anställer personal som jobbar svart.

Den 8 januari, dagen innan Steget efter publicerade teckningen, skrev Sveriges Radio att en efterlyst kvinna som arbetar svart för ett städföretag hade ertappats i Magdalenas hem innan jul. Kvinnan hade inte kontrollerats av Säpo och upptäcktes med hjälp av inbrottslarmet. Den efterlysta kvinnan greps sedan av polis. Andersson kommenterar: "Jag förutsätter nu att ansvariga myndigheter går till botten med det här och klarlägger vad som har hänt".

Denna teckning baseras på denna incident, och syftar på att kvinnan som arbetade svart för Magdalena arbetar för henne, vilket visas på teckningen. Kvinnan var på plats för att städa. De säger att Andersson inte brutit några regler, hon säger att hon frågat företaget om kollektivavtal mm. (Sverigesradio, 2022)

Tecknaren kritiserar Andersson för dubbelmoral, då hon säger en sak på scenen inför folket, samtidigt som det ser annorlunda ut bakom kulisserna.

9 Slutresultat

I slutresultatet diskuterar vi och svarar på våra frågeställningar. Vi har valt att dela in samtliga rubriker utifrån våra frågeställningar.

9.1 Vad är skillnaden mellan satirteckningarna från 1972 och 2022?

9.1.1 Vad är ämnet för satirteckningarna?

För att kunna sammanfatta och se mönster i vad som huvudsakligen syns i satirteckningarna, har vi sammanställt samtliga bilder. Detta utifrån var satiren riktas; om det är partipolitisk, sakfråga, specifik person eller specifik händelse samt känslor och övriga teman som kan känneteckna de individuella bilderna.

Tabell 9.1.1.1

Nedan presenteras en sammanställning av vad satirteckningarna huvudsakligen satiriserar. Notera att en teckning kan innehålla flera av nedanstående ämnen.

Ämne	2022	1972
Partipolitik	5	0
Sakfråga	3	8
Specifik händelse	1	0
Specifik person	1	4

Denna tabell ger en överblick på hur satirteckningarnas teman och ämnen skiljer sig åt från 1972 och 2022. Vi kan se att det var vanligare 1972 att både satiriserar en sakfråga eller ett större ämne såsom ekonomi, samt att satiriserar en specifik person. Bild 1.7 “Sträng ger och Sträng tar” är ett ypperligt exempel på detta, då både finansminister Gunnar Sträng (S) och skattefrågan satiriseras. Dock så saknar teckningarna från 1972 satirisering av partier i helhet eller från specifika händelser. Kritik mot specifika partier saknas helt och det närmsta vi kommer till kritik av partier är Socialdemokraterna, då Gunnar Sträng var Socialdemokrat. Det gäller att notera att denna satir handlar om hans position, och inte partipolitiska åsikter.

Därför är det svårt att kunna se vilken partipolitisk ställning tecknarna tar, då de inte uttryckligen kritiserar ett särskilt parti.

År 2022 var det vanligare att satirisera partipolitiska åsikter, och mindre vanligt att kritisera en enskild person. Samtliga teckningar från detta år ser olika ut, och en större variation finns i vad bilderna satiriserar. Den enda teckningen som pekar ut en specifik person är bild 2.8 “Vi bygger landet” då dåvarande statsminister Magdalena Andersson satiriseras, och för en specifik händelse. I bild 2.7 “NEJ DET ÄR VI HAHA LOL” avbildas Miljöpartiets språkrör, men det är inte tydligt att det är de dåvarande språkrören som avbildas, då deras signalement inte är korrekta. I övrigt kan man se att det är vanligt att kritisera ett specifikt parti. Tecknaren Max Gustafson gjorde det i samtliga teckningar och var inte blyg med att visa det. Gustafsons politiska ställning gör också detta tydligt då han kritiserar Sverigedemokrater och högerpartier, kan vi förstå att han står till vänster i sin ideologi.

9.1.2 Vem/vilka är de tilltänkta läsarna?

Alla satirteckningarna från 1972 har publicerats på tidningarnas ledarsidor där det uttrycks politiska värderingar. Tidningarna lästes av sina prenumeranter och dess läsare var de som var intresserade av tidningens ledarsida. Satirteckningarna fick i uppdrag av tidningarna att teckna en specifik sakfråga eller händelse. Satirteckningarna från 1972 är specifika vilket kan lägga en press på läsaren att hen ska vara politiskt intresserad samt bekant med diskussionerna som lyfts i teckningarna.

Watt (1982) påstod att Hildesheimer satiriska berättelser är riktade mot en specifik publik och att det krävdes av läsaren att hen hade vissa egenskaper och erfarenheter för att kunna förstå satiren och förstå inbyggda referenser i berättelsen. Här kan man dra paralleller till Hildesheimers bild av läsaren och se ett samband mellan Hildesheimers krav på läsaren och tidningarnas “krav” på läsaren. Dessa tidningar innehöll satir där illustratörerna hade fått i uppdrag att teckna något specifikt. Den specifika teckningen kunde antingen vara en fristående bild utan relation till artikeltexten eller tjäna som ett komplement till artikelns text eller rubrik. Då tidningarna hade en specifik läsekrets bestående av prenumeranter och de som var intresserade av tidningarnas rapportering, framträdde en jämförelse med Hildesheimers syn på läsaren.

Som sagt, kan man se ett mönster hos satirteckningarna att det oftast är illustrationer om sakfrågor och att den självständiga bilden inte ger så mycket kontext till läsarna om man inte är lika insatt. I majoriteten av teckningarna är personerna relativt självklara. Finansministern Gunnar Sträng dyker upp i de flesta teckningarna vilket ger en tydlig indikation på vem teckningen ska föreställa. Här är skillnaden att tidningarnas läsare har sedan innan sina egna ståndpunkter gällande politik och samhällsfrågor när hen stöter på satirteckningarna. Boukes m.fl (2015) lyfter upp betydelsen i tidigare kunskaper hos läsaren. Bakgrunden hos läsaren påverkar hur satiren uppfattas och ju mer satirteckningen överensstämmer med läsarens politiska preferenser, desto högre chans är det att satiren uppskattas.

Iser's teori, refererad i Watt (1983) om den "implicita läsaren", menade att texten i sig inte är ett estetiskt verk, utan blir det när en läsare förstår vad som står i texten. Satirteckningarna publicerade år 2022 har tecknaren gjort det lättare för läsaren att förstå dem. Teckningarna är inte knutna till varken en artikel eller övrig text och står därför på egna ben och är mer förklarande. Bilderna i sig är tydligare och man får mer kontext tack vare pratbubblor och övrig text i bilden. Teckningarna från år 1972 har inga pratbubblor. Pratbubblor och annan inbyggd text kan fungera som direkta vägar till skaparens intentioner och underlätta förståelsen. Man kan argumentera för att tecknarna från år 2022 har skapat en mer explicit upplevelse för läsaren. I och med att satirteckningarna publiceras på sociala medier kan vem som helst få upp dem och det är kanske därför satirtecknarna vill vara extra tydliga med satirens betydelse och vad som satiriseras för att förhindra misstolkningar hos läsaren.

Även om alla har tillgång till sociala medier och därmed tillgång till satirteckningar, har algoritmerna stor betydelse för satirteckningens spridning och avgör vilka läsare som får upp satirteckningarna. Sociala medierna Facebook och X är två medium som satirtecknare använder sig av för att dela och sprida sina teckningar. Det här kan i sin tur leda till att läsaren redan i förväg samtycker med satirteckningarna hen får upp i sitt flöde (Vigsø, 2016). Man kan argumentera att i båda fallen, år 2022 och 1972, är läsaren politiskt intresserad och bekant med de aktuella frågorna som hen möter i satirteckningarna, men att år 2022 är satiren mer förklarande och tydligare för läsarna.

9.1.3 Vilka uttrycksformer finns i teckningarna för att appellera till mottagaren?

Rent visuellt finns det stora skillnader i teckningarna från 2022 och 1972. Satirteckningarna från 2022 liknar tecknade serier och består av mycket färg. Bildernas uttryck är starkare, tydligare och bilderna får kontext med hjälp av pratbubblor och text.

Med hjälp av Johansens tabell kan vi analysera relationen mellan text och bild (Vigsø, 2004). I satirteckningarna från 2022 kan vi se att samtliga bilder har pratbubblor inkorporerat i teckningen, till skillnad från 1972 där det inte finns pratbubblor alls. För att förtydliga är inte teckningar med eller utan pratbubblor ett strategiskt val från vår sida. Denna förändring visar på hur tecknarna femtio år senare väljer att använda sig av text och pratbubblor för att förtydliga sina teckningar. När pratbubblor tillsätts, är möjligheten att ge kontext och förklaring större och enklare för tecknaren. I dessa bubblor kan det skämtas, förklaras och berättas. Narrativet blir tydligare att förstå, då det tillförs ytterligare information till teckningen. Tillägget av text ger läsaren förankring till bilden i sig, och det avsedda meddelandet blir tydligare. Texten bidrar också till att färre möjliga interpretationer blir möjliga och läsaren kan förstå mer exakt vad tecknaren menar. Förankringen fungerar enligt Johansen på två plan, denotativa och konnotativa. På det denotativa planet underlättar identifikationen för läsaren, och denne kan identifiera vad som presenteras i bilden. Det konnotativa förklarar underliggande betydelser så att läsaren inte kan tolka bilden på fel sätt. Texten bidrar till att förtydliga och inte missvisa budskapet med teckningen. Texten förklarar underliggande betydelser och hjälper läsaren med hjälp av pratbubblorna så att de kan förstå och förhindra misstolkningar.

I betraktande av satirteckningarna från 1972 framträder tydligt en differentiering mellan de självständiga bilderna, de inramade teckningarna, och de som är beroende av artikeltexten. För att kunna förstå själva teckningen krävs det att man har läst artikeltexten i samband med bilden. Alternativt ha grundläggande förståelse för vad den avbildar och debatten kring ämnet. Det som appellerar är bilden, som är svår att förstå utan text. Men bilden appellerar till texten i artikeln. Bildens övergripande syfte blir därmed inte endast att stå för sig själv, utan snarare att fungera som en magnet för uppmärksamhet. Den får läsaren att reagera, bli nyfiken och i sin tur läsa artikeln. Men om bilden står själv så har den inte detta syfte. Det skapas en dynamik där bilden och texten kompletterar varandra för att skapa en helhetsförståelse. Användandet av visuella metaforer är mer påtagligt i satiren från år 1972.

Man kan se ett tydligt mönster där artikelns innehåll avspeglas i satirteckningen. I exempelvis bild 1.1 “En framtid utan reformer och skattehöjningar?” ser man en berg- och dalbana som ska symbolisera en ekonomisk graf. Om man tittar på teckningen så kanske det är svårt att förstå vad den ska symbolisera. Däremot om man kombinerar bilden med artikeln blir det tydligt att berg- och dalbanan faktiskt handlar om ekonomi.

Analysen innehåller 3 teckningar som är självständiga och inte sammanlänkade till artikelns text. Bild 1.7 “Sträng ger och Sträng tar” innehåller flera detaljer som ska fungera som visuella metaforer för olika skatter och ändamål i Gunnar Strängs budget. Bilden är självständig och är inte beroende av någon artikel. Eftersom att bilden inte har några pratbubblor så har tecknaren gjort det tydligt med att namnge figurerna med olika namn som gör det lättare för läsaren att förstå. Bilden 1.8 “Ny skatt?” använder sig också av olika namn för att hjälpa läsaren, likaså bild 1.6 “Hotande kalldusch” som också innehåller namn för att förklara de olika föremålen i bilden. Däremot övriga teckningar har inga texter eller namn i själva teckningen som tydliggör vad som sker i bilden eller vad de olika föremålen eller figurerna ska symbolisera. De övriga är inte självständiga och det krävs av läsaren att läsa artikeltexten för att kunna förstå satirens mening och innebörd.

Till skillnad från 1972 kan vi se att teckningarna från 2022 inte använder sig av samma metaforiska stil. Efter femtio år har tecknarna gått över till att vara tydliga, och om de använder sig av metaforer låter de sig inte misstolkas. De är tydliga i sitt narrativ och i sin teckning. Samtidigt måste man som läsare ha den grundläggande förståelsen för debatten eller händelser, annars kan det viktigaste i teckningen brista. I exempelvis bild 2.1 “Röra om i grytan”, symboliserar det bruna innehållet i grytan nazism. Om läsaren inte har denna kunskap, kan detta budskap missas. De kan se grytan som något smutsigt endast, men inte förstå kopplingen till Sverigedemokraternas historia med nazism. Om detta är fallet, når endast en del av budskapet fram. Därför kräver alla teckningar att läsaren förstår debatten, bakgrunden till ämnet och förstår vad teckningen avbildar för att få en fullständig förståelse av budskapet. Både då och nu kräver satirteckningarna en engagerad och välinformerad läsekrets.

Möjligheten att som tecknare använda sig av färg ger också möjligheten att tydligare visa på känslor, ideologi och förstärkning av uttryck. I exempelvis bild 2.1 “Röra om i grytan”, kan vi se att färgen hjälper oss som läsare att förstå vad meningen med bilden är. Om denna bild

hade varit svartvit, hade Sverigedemokraternas logga kunnat identifieras som en simpel blomma, och det bruna innehållet i grytan hade varit färglöst. Då hade budskapet med bilden helt tappat mening. År 1972 lockade man med visuell komplexitet och metaforiska uttryck, medan dagens satir tar en tydligare och direkt väg för att appellera till mottagaren.

9.2 Vilken betydelse har mediebytet, och hur syns de tekniska möjligheterna i teckningarna, hur sprids de vidare?

Med den ökade tillgängligheten till olika digitala medier och sociala medier, där satirteckningar sprids och når en bredare publik, har skaparna sannolikt insett att deras verk måste vara mer självförklarande för att snabbt fånga läsarens uppmärksamhet.

I och med att algoritmer har blivit en så pass integrerad del av satirteckningens värld, kan satirteckningar nå ut till användare baserat på personliga preferenser. Denna anpassning, som inte existerade i samma utsträckning år 1972, möjliggör en mer personlig upplevelse för läsarna, som konsumerar satirteckningar som är skräddarsydda efter deras intressen. Jämfört med papperstidningar, där innehållet är mer generellt och svårare att anpassa, ger digitala plattformar möjlighet till direkt interaktion. På Facebook och X kan användaren ge en omedelbar återkoppling genom kommentarer, gillande eller delningar. Detta skapar en dynamisk interaktion mellan skapare och publik, vilket saknades år 1972. Denna realtidsrespons möjliggör också för satirtecknare att anpassa och förbättra sitt arbete baserat på publikens reaktioner, om det nu är något som tecknarna strävar efter.

En noterbar förändring vi kan se i vår analys är övergången från satirteckningar som komplement till artiklar till självständiga visuella berättelser. Satirteckningarna från år 2022 har en tydlig teckning med en text som förankrar själva budskapet som tecknaren vill förmedla, vilket vi exempelvis kan se i de återkommande pratbubblorna i teckningarna. Då teckningarna från 1972 ofta var ett komplement eller tillhörde en politisk artikel, låg bakgrunden och förståelsen till teckningen i artikeln.

Teckningarna “Ny skatt” (Bild 1.8), “Sträng ger och Sträng tar” (Bild 1.7) och “Hotande kalldusch” (Bild 1.6) är självständiga teckningar då båda är inramade i artikeln. I bild 1.8 och 1.6 finns det en liten mängd text som berättar vad sakerna i bilden ska föreställa, däremot får man som läsare ingen större kontext vilket leder till att det kan skapas flera olika tolkningar hos publiken. Teckningarna är subtila och vägleder inte läsaren för att kunna förstå

budskapet. Läsaren lämnas utan någon slags tolkningsram och ger därmed utrymme för en mängd olika tolkningar. När en bild har lite eller ingen text så är premissen att läsaren ska förstå och ha kunskap om ämnet för att tolka bildens innebörd korrekt. Denna förändring återspeglar en ökad autonomi för satirtecknare, som nu har möjlighet att förmedla sina budskap utan att vara bundna till en följd av text. Denna frihet främjar en mer direkt och koncis kommunikation av satiriska idéer till publiken.

Tecknarna verkar ha anpassat sin stil och presentation för att möta förväntningarna och behoven hos dagens läsare. Genom att göra dagens satirteckningar mer självständiga och självförklarande så förenklar de upplevelsen för läsaren. Detta kan vara en reaktion på dagens snabbt föränderliga medielandskap och läsarnas efterfrågan på snabb och lättillgänglig information. Möjligheten att publicera sina teckningar i färg är också ett resultat av mediebytet och de teknologiska utvecklingarna. År 1972 publicerades inte tidningarna i mycket färg, men online går det att publicera med färg.

10 Slutdiskussion

Denna studie har syftat till att analysera satirteckningar från år 1972 och år 2022 och dra jämförelser. Studien har innefattat 8 teckningar från 2 kvällstidningar publicerade år 1972 och 8 teckningar skapade av 3 olika satirtecknare publicerade år 2022. Genom att använda semiotik har vi tillåtit oss att titta djupare på teckningens mening och de olika elementen. Studiens resultat indikerar på en stor skillnad mellan i satiren och en utveckling som påverkar tecknarens, satirens och läsarens förutsättningar.

De stora skillnaderna i teckningarnas innehåll från 2022 och 1972, är ämnena för teckningarna. I nutid kan vi förstå att det är fritt att välja ämnen, då tecknarna själva bestämmer vad de ska avbilda och dela på sina sociala kanaler. För femtio år sedan målade tecknarna på uppdrag av tidningarna, och samtliga av dessa bilder handlade om specifika sakfrågor. Tecknarna idag är mycket fria, då deras förhållanden och förutsättningar inte sätts av en arbetsgivare. Detta kan leda till att tecknarnas frihet gör att de kan sätta en egen prägel och presentera precis vad de vill. Att arbeta som tecknare för en tidning gör att ämnet redan är förutbestämt och tecknarnas egna åsikter, stil eller inspiration kan komma att hämmas av begränsningarna. När man arbetar med något kreativt kan inspirationen och det fria vara det viktigaste för en konstnär.

För att tala om samhällelig relevans, så kan det uppstå en konkurrens och en ny utmaning bland satirtecknare för att kunna hålla sig relevanta i dagens medielandskap. Bergström & Wadbring (2010) berättar om hur medielandskapet drastiskt förändrats sedan internets ankomst. Möjligheten att använda sig av internet för sin spridning av teckningar ger tecknarna stor möjlighet till spridning. Genom att utnyttja dessa plattformar och den nya digitaliseringen, kan satirtecknare nå en bredare publik, vilket kan innebära att satirtecknare måste konkurrera med snabbt konsumerbart digitalt innehåll, vilket i sin tur kan påverka teckningarnas stil och budskap. Satirteckningar har alltid varit ett kraftfullt verktyg för att kommentera och reflektera över samhällets aktuella händelser och trender. Genom att ha jämfört 1972 med 2022 kan vi även observera hur budskapen men också ämnena har förändrats för att vara i linje med moderna samhällsfrågor och debatter. Detta understryker satirteckningens förmåga att fungera som en slags spegel av det samhälle den existerar i men också som ett medel för konstnärerna att uttrycka sig. När tecknarna får möjligheten att uttrycka sig politiskt har de möjligheterna att påverka politiskt. När dessa teckningarna når läsaren kan deras politiska åsikter skiftas, vilket i sin tur kan leda till ett skifte i politiken eller i valen. Tecknarnas makt att påverka politiskt ska inte underskattas.

Gällande vetenskaplig relevans, som tidigare nämnt, är den svenska satiren en utforskad värld vilket ger oss en unik möjlighet att fördjupa förståelsen för satiriska uttryckssätt i den svenska kontexten. Tidigare forskning (Vigsø, 2016) reflekterar över den flexibilitet som den digitala världen erbjuder satirens spridning och hur satiren på nätet kan leda till att den som läser i förväg samtycker med satirteckningarna hen får upp i sitt flöde på nätet. Eftersom att studien delvis går ut på att studera relationen mellan satirtecknare och den tilltänkta läsaren, så är det av hög relevans att studera relationen i den digitala världen. Att titta på aspekter såsom hur satirtecknare anpassar sina bilder för att nå och identifieras med den digitala målgruppen.

När det gäller den tilltänkta läsaren kan man se en skillnad i satiren och hur tecknaren har valt att förmedla satirens budskap samt vem som ska kunna förstå satiren. Satirteckningarna från år 1972 kräver sin publik att ha tidigare kunskaper och erfarenheter som avgör läsarens förmåga att förstå satiren. Satiren har en specifik publik bestående av prenumeranter som är intresserade av tidningens rapportering. I kontrast till 1972, har det etablerats en ny distributionsmodell där satirteckningarna inte längre begränsas av betalväggar. I detta fall blir publiken mycket bredare än år 1972 och innebär en ökad tillgänglighet för läsare, och

algoritmer kan potentiellt exponera satiren för en mer varierad publik. Tecknarna har gjort det tydligt för läsaren genom att bilderna ger mer kontext genom pratbubblor och övrig text. Däremot kan man diskutera orsaken bakom denna tydlighet och utvecklingen i satiren genom åren. Medan det finns en fördel med att enkelt nå en bredare publik, framträder en slags paradox där tydligheten för satiren kan vara resultatet av den breda publiken sociala medier erbjuder. Något som är värt att tillägga och som kan underlätta för läsaren online är att tecknaren kan skriva en bildtext i sitt inlägg och ytterligare förklara. Men vi har valt att bara analysera bilderna i sig själva.

Rent visuellt kan vi se stora skillnader mellan 2022 och 1972. Det första som syns är färgerna. Att kunna arbeta med färg ger stora möjligheter för tecknaren att uttrycka sig starkt och förmedla budskap på andra plan. Ett exempel är bild 2.8 "Vi bygger landet". Om denna teckning vore svartvit hade vi inte kunnat med säkerhet säga att personen på bilden är dåvarande statsminister Andersson. Den röda färgen som är i bakgrunden, samt kvinnans hårfärg, är avgörande för oss som läsare att identifiera vem teckningen ska avbilda. Samma förutsättningar gäller för bild 2.1 "Röra om i grytan", där det bruna innehållet representerar nazism. Om denna teckning vore färglös hade vi inte förstått detta budskap.

Den andra stora visuella skillnaden i teckningarna är användandet av text. I nutid används pratbubblor och mer text än vad de gjorde för femtio år sedan. Texten i dagens teckningar hjälper läsaren att förstå och undviker misstolkningar av bildens budskap. 1972 användes mycket mindre text, och ibland förekom ingen text över huvud taget. Detta berodde på att de textlösa teckningarna ofta höll till en artikel, där man efter att ha läst texten kunnat förstå teckningen. I de fall då teckningarna från 1972 hade en ram och därav stod själva, finns en del text som hjälper läsaren att förstå bilden och dess budskap. När en teckning inte har någon text, alternativt väldigt lite text, krävs det av läsaren att antingen läsa hela artikeln eller ha en förståelse för ämnet samt vad teckningen visar. Kravet på läsaren höjs, och kan i sin tur möjligtvis göra läsaren ointresserad då det blir krävande av läsaren att förstå bilden. Utöver dessa krav så måste läsaren förstå debatten sedan tidigare för att förstå bilden på ett djupare och mer komplext plan. Alltså kan inte vem som helst titta på teckningen och sedan förstå exakt vad den handlar om. Om vi då jämför med teckningarna från 2022, så behövs också en förståelse för debatten och ämnet för att fullt förstå satirteckningen. Dock underlättar texten för läsaren genom att vägleda denne i teckningens budskap och bakgrund.

I det stora perspektivet kan vi konstatera att svensk satir har genomgått stora förändringar. Dels beror detta på att tecknarna numera arbetar under annorlunda villkor, då de idag arbetar fritt och utan arbetsgivare. Den teknologiska utvecklingen har också skapat ett helt nytt medi klimat som gett tecknarna möjlighet att sprida sin konst på ett mer effektivt sätt och till fler läsare, men också möjligheten att använda sig av färg har gett konstnärliga möjligheter. Det nya medi klimatet har resulterat i att den tilltänkta läsaren är en mycket större målgrupp, då det inte bara är satirtecknare som frigjort sig från begränsningar, utan även läsarna rör sig nu fritt online och har tillgång till teckningarna när som helst.

11 Framtida forskning

Även om denna forskning har belyst flera intressanta aspekter inom den svenska satirvärlden och dess utveckling från pappersformat till digitalt format, finns det fortfarande obelysta forskningsområden inom satir. Det har forskats ytterst lite inom svensk satir, och det finns fortfarande stora områden att upptäcka. Det finns potentiella framtida forskningsområden, och några av dessa som vi föreslår är; att mer djupgående undersöka varför satir i svenska tidningar minskats, undersöka om den tilltänkta läsaren påverkat hur tecknarna väljer att porträttera sin konst samt om den frihet som tecknarna arbetar under påverkar deras arbete.

Eftersom satiren i Sverige fortfarande är ett outforskat forskningsområde finns det stora möjligheter till att fördjupa sig vidare och upptäcka satirvärlden på ett djupare plan.

11 Litteratur

2022 års viktigaste händelser (2023, 6 januari). *Europaportalen*.

<https://www.europaportalen.se/2023/01/2022-ars-viktigaste-handelser>

Aftonbladet. (2016, 19 oktober). *Om Aftonbladet*. Hämtad 27 november, 2023, från

<https://www.aftonbladet.se/omafotonbladet/a/LOIQ4/om-aftonbladet>

Aftonbladet. (2020, 15 april). *Vanliga frågor - och svaren*. Hämtad 27 november, 2023, från

<https://www.aftonbladet.se/omafotonbladet/a/bKXXGI/vanliga-fragor--och-svaren>

Bergström, Annika & Wadbring, Ingela. (2010). Nya tidningsformer - konkurrenter eller komplement? SOM-institutet.

https://gupea.ub.gu.se/bitstream/handle/2077/26505/gupea_2077_26505_1.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Boukes, Mark., Boomgaarden, Hajo G., Moorman, Marjolein. & De Vreese, Claes H. (2015). At odds: Laughing and thinking? The appreciation, processing, and persuasiveness of political satire. *Journal of Communication*, 65(5), 721-744.

Doi: <https://doi.org/10.1111/jcom.12173>

Condren, Conal. (2012). Satire and definition. *Humor*, 25(4), 375-399.

Doi: <https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1515/humor-2012-0019>

Declercq, Dieter. (2018). A Definition of Satire (And Why a Definition Matters). *The Journal of Aesthetics and Art Criticism*, 76:3, 319-330.

Doi: <https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1111/jaac.12563>

Ekström, Mats & Johansson, Bengt (Eds.). (2019). *Metoder i medie-och kommunikationsvetenskap*. Studentlitteratur.

Esaiasson, Peter., Gilljam, Mikael., Oscarsson, Henrik., Towns, Ann. & Wängnerud, Lena (2017). *Metodpraktikan. Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Wolters Kluwer.

Expressen. (2022, 3 juni). *Välkommen till Expressen*. Hämtad 27 november, 2023, från <https://www.expressen.se/om-expressen/valkommen-till-expressen/>

Expressen. (2021, 23 augusti). *Expressens historia*. Hämtad 27 november, 2023, från <https://www.expressen.se/om-expressen/expressens-historia/>

Fernando, Theodore. A. (2013). The power of cartoons: Depicting the political images of Mahinda Rajapakse and Sarath Fonseka as presidential candidates. *Media Asia*, 40(3), 231. Doi: https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1080/01296612.2013.11689973open_in_new

Forbes. (2022, 14 oktober) *A Guide To Social Media Algorithms And SEO*. Hämtad 3 december, 2023, från <https://www.forbes.com/sites/forbesagencycouncil/2022/10/14/a-guide-to-social-media-algorithms-and-seo/?sh=4ae3032352a0>

Furvik, Agneta. (2022, 8 januari). Efterlyst svartjobbare städade hemma hos statsministern. *Sveriges Radio*. <https://sverigesradio.se/artikel/efterlyst-svartjobbare-stadade-hemma-hos-statsministern>

Gustafsson, Karl-Erik & Rydén, Per (red.). (2000-2003): *Den svenska pressens historia*. Stockholm: Ekerlid.

Harrison, Claire. (2003). Visual social semiotics: Understanding how still images make meaning. *Technical communication*, 50(1), 46-60. <https://www.proquest.com/docview/220994740?accountid=11162&parentSessionId=uGI8dOK5josx25HK6RMAcflWTz8IngliSzJsRZYvpAc%3D&pq-origsite=primo&parentSessionId=OqeDqBg%2FriT352%2F3%2BFjLVIWIDfu6SawYjYCbWbj8H4g%3D>

Landguiden. (2023, 22 december) *Sverige - Aktuell politik*. Hämtad 1 december, 2023, från <https://www.ui.se/landguiden/lander-och-omraden/europa/sverige/aktuell-politik/>

Mediespråk. (2018, 13 november) *Memes är mem på svenska*. Hämtad 12 januari, 2024, från <https://www.mediesprak.fi/memes-ar-mem-pa-svenska>

Nationalencyklopedin. (2023). *Svea*. Hämtad 3 januari, 2024, från <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/svea>

Nationalencyklopedin. (2023). *Sverigedemokraterna*. Hämtad 1 december, 2023, från <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/sverigedemokraterna>

Nyberg, Daniel. (2002). *Marknad, företag, ägande - Familjen Bonniers ägarstyrning i Dagens Nyheter 1953-1988*. (1) 108-109.
<https://ex.hhs.se/dissertations/516177-FULLTEXT01.pdf>

Phiddian, Robert. (2013). Satire and the limits of literary theories. *Critical Quarterly*, 55(3), 44-58.
Doi: <https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1111/criq.12057>

Regeringen. (2005). *Abort i Sverige* (SOU 2005:90)
<https://www.regeringen.se/contentassets/22f47f54bdc1451d8ad4d7c08e501de7/abort-i-sverige-del-2-kapitel-7-11/>

Regeringen. (2022, 1 november). *Regeringens politiska prioriteringar*. Hämtad 5 december, 2023, från <https://www.regeringen.se/artiklar/2022/11/regeringens-politiska-prioriteringar/>

Rönnkvist, Sofia & Svenstedt, Amelie. (2018). *WATCH ME DO THIS* [Kandidatuppsats, Göteborgs Universitet]. Göteborgs Universitetsbibliotek.
<https://gupea.ub.gu.se/handle/2077/57618?show=full>

Statistikmyndigheten. (2021, 2 september). *Hundra år av svensk demokrati – partiernas toppar och dalar*. Hämtad 1 december, 2023, från <https://www.scb.se/hitta-statistik/artiklar/2021/hundra-ar-av-svensk-demokrati/>

Statistikmyndigheten. (2022). *Mandatperioden 2018-2022 - fyra händelsefulla år*.
https://www.scb.se/contentassets/f50c4aa9ab8546848fc999bc65189580/me0104_2018i22_br_me09br2201.pdf

Svenskarna och Internet. (2023, 10 oktober). *Svenskarna och internet 2023*. Hämtad 3 januari, 2024, från <https://svenskarnaochinternet.se/rapporter/svenskarna-och-internet-2023/samhallsnyheter-i-traditionella-och-digitala-medier/>

Vigsø, Orla. (2004). *Valretorik i text och bild: En studie i 2002 års svenska valaffischer* (Doctoral dissertation, Institutionen för nordiska språk). https://www.researchgate.net/publication/277879395_Valretorik_i_text_och_bild_En_studie_i_2002_ars_svenska_valaffischer

Väljarnas viktigaste frågor (2022, 11 september). SVT. <https://www.svt.se/datajournalistik/valu2022/valjarnas-viktigaste-fragor/>

Vigsø, Orla. (2016). Politiska satirteckningar från papper till den digitala världen. *Nordicom*, 38(2), 49-53. https://www.nordicom.gu.se/sites/default/files/kapitel-pdf/nordicom-information_38_2016_2_49-53.pdf

Watt, Roderick. H. (1983). Self-Defeating Satire? On the Function of the Implied Reader in Wolfgang Hildesheimer's *Lieblose Legenden*. In *Forum for Modern Language Studies* (Vol. 19, No. 1, pp. 58-74). Oxford University Press.
Doi: <https://doi.org/10.1093/fmls/XIX.1.58>

Wayback Machine. (2011, 11 juli). *Aftonbladet koncernen*. Hämtad 27 november, 2023, från https://web.archive.org/web/20070711084934/http://koncernen.aftonbladet.se/tidningen/tidningen_historik/article3672.ab